

CURIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 277-278 / decembrie 2014

Luptati și veti învinge!

M. Ulebrany

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Aforismul „Minoritățile nu sunt o problemă, ci o bogăție” a fost pus în vedere cu prilejul Zilei Minorităților Naționale, prin organizarea de către DRI, la București, a unor manifestări în perioada 9-10 decembrie 2014.

Obiectivul general l-a constituit promovarea diversității etnice, culturale și lingvistice din România prin intermediul elementelor tradiționale specifice tuturor minorităților naționale și a unor momente cât mai diversificate.

care, prin efort și dăruire, promovează valorile culturale ca bun al întregii omeniri.

Apoi, rând pe rând, în frumoase costume naționale, au urcat pe ospitaliera scenă a sălii festive a Cercului Militar Național din București, ansambluri de dansuri populare, formații artistice și soliști ai minorităților maghiară, croată, albaneză, greacă, turcă, rromă, italiană, bulgară, evreiască, ruso-lipovenească, macedoneană, slovacă, ucraineană și germană. Am putut ad-

Minoritățile nu sunt o problemă, ci o bogăție

În România, multiculturalitatea este o realitate. Ea presupune recunoașterea pluralismului și a varietății culturale, a identității culturale a oricăror minorități. În țara noastră se pune un accent deosebit pe recunoașterea reciprocă de valori, pe cultivarea unui spirit de dialog, pe comunicare și colaborare între diverse culturi existente în spațiul în care trăim.

O serie de manifestări organizate în aceste zile reflectă diversitatea socio-culturală cu care minoritățile naționale însuflețesc și completează tradițiile și cultura românească, oferind, în același timp, o privire de ansamblu asupra răspândirii diferitelor minorități pe teritoriul țării noastre și asupra modului în care tradițiile minorităților și ale majorității s-au influențat și s-au potențat reciproc, în decursul anilor de coexistență.

Programul cultural dedicat Zilei Minorităților Naționale pentru 9 decembrie a.c. a cuprins un „Spectacol de Gală - Alfabetul Conviețuirii” organizat de DRI în parteneriat cu Uniunea Elenă din România.

Înainte de evoluția formațiilor artistice ale minorităților naționale din diverse zone ale țării, cu prilejul Zilei Minorităților Naționale au rostit mesaje oficiale din partea organizatorilor dr. Gabriel Zisopol, deputat al comunității elene din România și Amet Aledin, subsecretar de stat (DRI). Au mai vorbit dna Rusu Maria Mina, inspector general la Ministerul Educației și câțiva deputați ai Grupului parlamentar al minorităților naționale, între care și deputatul comunității ucrainenilor din România, dl Ion Marocico. Vorbitorii au mulțumit tuturor celor

mira adevărate valori care promet o carieră de anvergură și artiști consacrați ai diverselor etnii.

Comunitatea ucraineană a fost reprezentată la această gală de formația „Cervona kalyna” din Rona de Sus, județul Maramureș. Acompaniat de orchestră, solistul Miroslav Petrețchi a interpretat un potpuriu de frumoase cântece ucrainene, apreciate mult de organizatori și de publicul larg.

Programul din data de 10 decembrie a.c. s-a desfășurat la sediul Comisiei Naționale a României pentru UNESCO (str. Anton Cehov, nr.8) din București și a cuprins evenimente dedicate Alianței Civilizațiilor și Zilei Minorităților Naționale din România.

La inițiativa Comisiei Naționale pentru UNESCO, Ministerului Afacerilor Externe și Departamentului pentru Relații Interetnice a fost organizată expoziția de artă plastică „Descriptio” dedicată marelui domnitor și om de cultură Dimitrie Cantemir, acum când se împlinesc 300 de ani de la apariția minunatei sale lucrări „Descriptio Moldaviae” (1714-1716). Dimitrie Cantemir a fost cel care a creat punți de legătură între Occident și Orient și care a prefigurat ideile foarte actuale ale Alianței Civilizațiilor, o inițiativă a ONU care include deja peste 120 de state și organizații internaționale.

De asemenea, în cadrul unei mese rotunde, a fost prezentat cel de-al III-lea Plan național - cadru al României pentru participarea la Alianța Civilizațiilor (2014-2016).

З Різдом Христовим!

Aflându-ne în sărbătoarea Crăciunului, cea mai importantă sărbătoare de peste an a ucrainenilor, vă urăm să aveți parte, toți colaboratorii și cititorii noștri, de tot ce este mai frumos în viață: fericire, prosperitate și bunăstare.

Crăciun fericit!

Curierul ucrainean

Ion ROBCIUC

Declarație politică

Holodomorul sau condamnarea la moarte prin înfometare

Holodomorul sau condamnarea la moarte prin înfometare a ucrainenilor, în anii 1932-1933, de către autoritățile sovietice conduse de Stalin, reprezintă o pagină neagră în istoria noastră, un genocid care s-a soldat cu aproape 10 milioane de victime și al cărui scop principal l-a reprezentat controlarea și, în cele din urmă, anihilarea oricărei forme de autodeterminare și opoziție care s-ar fi putut manifesta în acele vremuri, în rândurile poporului ucrainean. Un scenariu bine pus la punct de către Stalin, cu o politică de rusificare rapidă, ce cuprindea colectivizarea forțată a agriculturii, urmată de o serie de sancțiuni extrem de dure împotriva satelor ucrainene așa-zis neproductive în campania de colectare a cerealelor, care a culminat cu izolarea lor și cu confiscarea animalelor și alimentelor, a făcut dintr-o țară prosperă, cu terenuri fertile, un adevărat cimitir al atâtor milioane de suflete nevinovate. Dorinței de libertate a ucrainenilor i s-a răspuns, în mod deliberat, cu metode represive nemaîntâlnite, iar consecințele au fost dezastruoase: la apogeul fenomenului, nu mai puțin de 25.000 de persoane ajungeau să moară zilnic de foame.

În mod evident, nu avem căderea de a rezuma un capitol atât de complex din istoria poporului ucrainean la doar câteva rânduri, pentru că, în mod indirect, s-ar reduce drama pe care fiecare ucrainean a trăit-o în acea perioadă și s-ar estom-

pa rezistența, determinarea și aspirațiile unui neam întreg.

Făcând o paralelă peste ani, îndrăznesc să spun că din istorie trebuie să învățăm, pentru a ști cum, mai târziu, să evităm, pentru a avea un răspuns bine pregătit atunci când nu vrem să fim întorși, în mod forțat, din drumul pe care liber ni l-am ales. Constrângerii au existat și atunci, există și acum, chiar dacă natura lor diferă, dar privind fără teamă în urmă, realizăm unde am ajuns și câte mai avem de făcut. Nu putem schimba istoria, dar prin aducerea la zi a unor astfel de tragedii, recunoaștem suferința și cinstim memoria celor care au căzut victime ale unei asemenea tragedii.

Această dramă a poporului ucrainean nu poate lăsa pe nimeni indiferent, nici prin dimensiunea fenomenului, nici prin cauze, consecințe sau semnificații politice. În 2003, Parlamentul Ucrainei a votat o rezoluție prin care foamea din 1932-1933 a fost declarată genocid organizat în mod deliberat de către autoritățile sovietice împotriva națiunii ucrainene. Până în prezent, Holodomorul a fost recunoscut de 24 de state, printre care SUA, Canada, Vatican, Spania, Italia, Belgia, Polonia, Ungaria sau țările baltice, și ne exprimăm speranța că și alte țări vor recunoaște ceea ce Ucraina nu va putea uita niciodată.

În fiecare a patra sâmbătă din luna noiembrie, noi, ucrainenii, comemorăm victimele Holodomorului, ținem momente de reculegere și aprindem lumânări în memoria celor mulți și nevinovați care au scris cu demnitate această pagină dureroasă din istoria poporului ucrainean.

Ion MAROCICO,
deputat

Declarație politică

Evoluții ale situației din estul Ucrainei

Ultimul Raport al ONU privind situația drepturilor omului în Ucraina semnaleză fapte îngrijorătoare, care trebuie să dea de gândit întregii comunități internaționale și să determine poziții mult mai ferme ale acesteia. Din 5 septembrie 2014, data semnării Acordului de pace de la Minsk, până la 18 noiembrie a.c., au fost ucise nu mai puțin de 957 de persoane, iar numărul persoanelor strămutate a înregistrat o creștere puternică, ajungând la 466 829.

Nu aș fi vrut să încep această declarație cu astfel de remarci negative, dar consider că ultimele evoluții ale situației din estul Ucrainei trag un puternic semnal de alarmă și, din păcate, impun un optimism rezervat față de speranțele pe care ni le făceam în momentul încheierii acordului de încetare a focului. Eforturile constante depuse de autoritățile de la Kiev în vederea normalizării scenei politice ucrainene s-au lovit de resorturile bine întreținute ale liderilor separatiști proruși de a mima dialogul și a refuza soluționarea pe cale pașnică a conflictului. Dincolo de jocul de declarații cu care ne-am obișnuit, rămâne adevărata miză a acestui conflict absurd, și anume unitatea, suveranitatea și integritatea teritorială a Ucrainei, atât de mult încercate în aceste vremuri.

Unul dintre momentele de sfidare la adresa Kievului, care a demonstrat în mod clar falsă intenție de detenționare a situației l-au reprezentat așa-zisele „alegeri” organizate la 2 noiembrie 2014, în regiunile Donetsk și Luhansk, în pofida celor stabilite pentru începutul lunii decembrie. Acestea nu au fost altceva decât acțiuni provocatoare suplimentare, menite să confere o falsă legitimitate democratică unor încălcări grave ale suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei și să justifice acțiunile repetate ale liderilor separatiști, contrare legislației naționale ucrainene. Cum foarte bine a fost evidențiat de întreaga comunitate internațională, aceste așa-zise „alegeri” au încălcat nu numai pachetul de documente de

pace de la Minsk, ci și prevederile Constituției Ucrainei, precum și Legea privind regimul special de autogovernare locală în unele raioane din regiunile Donetsk și Luhansk, rezultatele unui astfel de scrutin fiind nule de drept și nerecunoscute.

În numele comunității de ucraineni din România, am condamnat orice acțiune menită a destabiliza statul ucrainean și am exprimat în mod deschis susținerea pentru rezolvarea la masa dialogului a acestei situații extrem de complicate.

Din păcate, din această logică a confruntării, poporul ucrainean este cel care are de pierdut. După cum arătam încă din primele rânduri, dimensiunea umanitară a ceea ce se întâmplă de mai bine de jumătate de an în zonele din estul Ucrainei capătă, cu fiecare zi care trece, accente dramatice. Și să nu uităm că vorbim de 1000 de morți în condițiile în care armistițiul este încă în vigoare! În plus, numărului impresionant de persoane dislocate pe plan intern, i se adaugă nevoia imediată de reconstrucție a zonei, coordonată cu acordarea de asistență umanitară, conform principiilor dreptului internațional. În acest context, consider că datoria morală a fiecărui actor geostrategic este de a pune viețile omenești înaintea oricăror alte interese, iar unitatea tuturor ucrainenilor, alături de o puternică susținere internațională vor înclina în cele din urmă balanța în favoarea păcii.

La exact un an de la începerea revoltei din Piața Independenței, autoritățile de la Kiev trebuie să arate că nimic din ce s-a întâmplat acolo nu a fost în zadar. Noua coaliție majoritară din Parlament, președintele Poroșenko, împreună cu Guvernul care urmează a fi format au datoria de a asigura stabilitate internă și de a demonstra că proiectul de modernizare și dezvoltare a Ucrainei este unul viabil, gândit pentru prosperitatea și securitatea cetățenilor. Acum, avem nevoie mai mult decât oricând de unitate și solidaritate.

La rândul nostru, noi, ucrainenii din România, reiterăm totală susținere pentru independența, suveranitatea și integritatea teritorială a Ucrainei, precum și pentru opțiunea europeană exprimată cu fermitate în ultimul an.

Ion MAROCICO,
deputat

Comunicat de presă

privind votarea în Camera Deputaților a Proiectului de Lege privind Acordului între Guvernul României și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind micul trafic de frontieră

Miercuri, 19 noiembrie 2014, plenul Camerei Deputaților a votat în unanimitate Proiectul de Lege privind ratificarea Acordului între Guvernul României și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind micul trafic de frontieră, semnat la Kiev, la 2 octombrie 2014, în marja vizitei de lucru efectuate de domnul Victor Ponta, prim-ministrul României.

Prin prevederile sale, Acordul va fi de un real folos atât comunităților de ucraineni din România, cât și comunităților de români din Ucraina, aflate în zone situate la o distanță de 30 de km de o parte și de alta a frontierei comune, care poate fi extinsă până la maximum 50 de km de linia de frontieră, în cazul unităților administrativ-teritoriale care se întind dincolo de limita prevăzută inițial. Acordul reglementează condițiile de desfășurare a micului trafic de frontieră, respectiv a trecerii frecvente a frontierei de stat de către rezidenții din zona de frontieră a României și a Ucrainei, care intenționează să rămână în zona de frontieră a celui alt stat din motive sociale, culturale, familiale sau întemeiate economic, pe o perioadă care să nu depășească 3 luni de ședere neîntreruptă.

Acordul constituie un nou element de referință în dialogul politic româno-ucrainean, reflectând totodată interesul Uniunii Europene ca frontierele cu vecinii săi să nu constituie un obstacol pentru cooperarea economică și socială regională.

Ion MAROCICO,
deputat

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737
E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com**

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Ștefan Buciuta
Kolea Kureliuk**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia**

„S.C. SMART ORGANIZATION SRL“

Conducerea UUR se pregătește pentru întâmpinarea Anului Nou 2015

Încă la 19 octombrie 2014, când a avut loc ședința Consiliului (Radei) Uniunii Ucrainenilor din România, s-a ridicat problema întocmirii bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 2015 și în perspectivă pentru anii următori. Cu această ocazie, s-a cerut ca fiecare filială să întocmească proiectul planului de buget și proiectul acțiunilor cultural-educative pentru ca apoi să fie centralizate la nivel de Uniune. Majoritatea președinților filialelor au înțeles acest lucru și au expediat pe adresa sediului central al Uniunii documentele cerute, dar au mai existat unele filiale care nu s-au achitat de această îndatorire nici până în ziua de vineri, 21 noiembrie a.c., când a fost convocată ședința Prezidiului Executiv la sediul filialei UUR Timiș din Timișoara.

Ședința Prezidiului UUR a avut următoarea ordine de zi:

1. Analiza situației cheltuielilor pe luna octombrie și necesarul cheltuielilor pentru lunile noiembrie și decembrie ale anului 2014;

2. Analiza realizării investițiilor pe anul 2014 și aprobarea noilor investiții pe anul 2015;

3. Analiza referatelor cu propuneri de cheltuieli pe următoarele luni ale anului 2014;

4. Analiza programului acțiunilor cultural-educative pe anul 2014 și a proiectului acțiunilor cultural-educative pe anul 2015.

La ultimul punct al ordinii de zi ne-am propus să discutăm diverse probleme organizatorice ale UUR.

Din analizele făcute și din discuțiile purtate de către membrii Prezidiului Executiv al UUR s-au desprins câteva concluzii pe care le prezentăm pe scurt.

Acțiunile cultural-educative, în general, s-au desfășurat conform planului cu excepția unor

filiale ale UUR care și-au planificat acțiunile, dar nu le-au desfășurat. Unele acțiuni, deși au fost planificate a se desfășura pe o scară mai mare, s-au redus la acțiuni mai restrânse.

În ceea ce privește investițiile, acestea deși au fost planificate să se realizeze la termenele stabilite, datorită unor împrejurări neprevăzute nu s-au putut termina la timp, iar în unele cazuri a fost necesară verificarea respectării legislației în vigoare, respectiv a prevederilor OUG 34/2006.

A fost analizat stadiul lucrărilor la „Centrul de perfecționare și educare a copiilor, secția ucraineană-română” și a proiectului privind „Construirea copertinei metalice (parcaj) în regim P și al lucrărilor de tip d)-realizare împrejurimii parțială pe imobilul teren și/sau construcții”, situat în județul Timiș, municipiul Timișoara, str. Mareșal Alexandru Averescu nr.3.

S-a stabilit ca la acest ultim obiectiv să se solicite ofertele necesare conform legislației în vigoare. S-a stabilit, de asemenea, să se facă recepția la obiectivul „Centrul de perfecționare și educare a copiilor, secția ucraineană-română” până la sfârșitul lunii noiembrie.

În ce privește obiectivul de investiție „Schimbarea de destinație și reabilitare clădiri, birouri și muzeu” în localitatea Poienile de sub Munte nr.13, județul Maramureș, lucrările s-au derulat conform graficului, prelungindu-se cu câteva săptămâni, pentru remedierea unor deficiențe constatate, ulterior, în timpul lucrărilor. Recepția se va face la sfârșitul lunii noiembrie, dar se mai prevede realizarea unui alt obiectiv la sediul Organizației locale UUR Poienile de sub Munte „Amenajarea bazei sportive și a drumului de acces” care este în stadiul de proiectare și pentru care s-a aprobat finanțare.

Prezidiul a mai analizat posibilitatea inves-

tiției la imobilul sediului Organizației locale a UUR din comuna Micula, județul Satu Mare, strada Principală nr. 35, dobândit prin cumpărare în baza contractului de vânzare-cumpărare din luna octombrie 2014.

S-au mai discutat proiecte viitoare privind achizițiile necesare funcționării și a altor organizații locale ale UUR din județele Arad, Maramureș, Suceava, Timiș și Tulcea pentru care sunt necesare demersurile legale care prevăd mai multe etape: emiterea adreselor către organele administrației locale pentru atribuirea spațiilor sau imobilelor, realizarea studiului de piață pentru achiziții de imobile, evaluarea achizițiilor necesare și apoi negocierea și întocmirea formelor de vânzare-cumpărare a imobilelor, după care se pot întocmi proiectele necesare funcționării sediilor organizațiilor. Toate aceste demersuri necesită multe hârtii, răbdare, drumuri și timp.

Strategia UUR este de a crea toate condițiile necesare bunei desfășurări a activității organizațiilor locale și a celor județene, precum și de a susține prin activități cultural-educative păstrarea identității și spiritualității comunității ucrainene.

În următoarele zile, după terminarea ședinței Prezidiului Executiv, membrii acestuia au avut ocazia de a participa la acțiunea culturală organizată de filiala UUR Timiș „Caravana cântecului și dansului ucrainean” la Gottlob și Remetea Mică, având susținerea financiară din partea Uniunii Ucrainenilor din România și a Ministerului Culturii, unde în funcția de consilier principal, a activat până la sfârșitul lunii noiembrie doamna Iaroslava Colotelo, care a ieșit la pensie.

Doamnei Iaroslava Colotelo care este vicepreședintă a UUR și președintă a filialei București a UUR îi dorim o pensie lungă și multă sănătate, că-i mai bună decât toate!

Ștefan BUCIUTA,
președintele UUR

MINISTERUL
AFACERILOR EXTERNE
AL UCRAINEI

p-ța Mehailivska, 1
Kiev, 01018, Ucraina

Тел.: (044) 238 17 48; факс: (044) 238 18 88
E-mail: zsmfa@mfa.gov.ua
Web: http://www.mfa.gov.ua
Код ЄДРПОУ 00026620

MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS
OF UKRAINE

1 Mykhailivska Square
Kyiv, 01018, Ukraine

Deputatului Grupului parlamentar al minorităților naționale din Camera Deputaților a Parlamentului României, I. Marocico

Referitor la lichidarea Consulatului General al Ucrainei la Suceava

Stimate domnule Marocico,

Având în vedere cererea dumneavoastră, în contextul lichidării Consulatului General al Ucrainei la Suceava, vă anunțăm că a proteja drepturile și interesele legitime ale cetățenilor din Ucraina, inclusiv a migranților în scop de muncă, este o prioritate a oficiilor consulare ale Ucrainei în străinătate. Rețeaua lor este acum optimizată, în funcție de coeficientul de activitate curent și planificat în acest domeniu de instituțiile existente sau propuse pentru înființare.

Suntem convinși că acest pas nu va reduce eficacitatea asistenței consulare pentru cetățenii Ucrainei de pe teritoriul României, pentru că circumscripția consulară a Consulatului General al Ucrainei la Suceava devine responsabilitatea Ambasadei Ucrainei în România, care dispune de toate competențele și posibilitățile pentru îndeplinirea

corespunzătoare a funcțiilor conferite de Convenția de la Viena privind relațiile consulare din 1963.

Ambasada va continua să facă tot ceea ce este necesar pentru a sprijini minoritatea ucraineană din România, în special în acele județe care au apartenut de circumscripția consulară a Consulatului General de la Suceava.

Considerăm, de asemenea, că o asistență eficientă separată pentru cetățenii Ucrainei în România, inclusiv la intrarea lor în situații de urgență, poate fi oferită de colegiul consulilor onorifici ai Ucrainei, având în vedere performanțele lor în alte țări, în special în țările vecine.

Suntem convinși că, odată cu optimizarea actuală a prezenței consulare, va fi asigurată nu numai protecția coresponsabilă a drepturilor și intereselor cetățenilor noștri (până la o mie cinci sute, în funcție de informația primită de la Ambasada Ucrainei), dar și păstrarea potențialului de cooperare ucraineano-română, în toate componentele sale benefice, inclusiv asistența numeroșilor imigranți din Ucraina, despre care indicați în scrisoarea dumneavoastră.

Cu respect,

**Prim-vice-ministru
N.M. Halibarenko**

Ziua Națională a României

Între anii 1866-1947, Ziua Națională a României a fost sărbătorită la 10 mai, apoi, între 1948-1989, la 23 august. Din 1990, ziua de 1 decembrie a fost adoptată ca zi națională și sărbătoare publică în România. Anul acesta, la 1 decembrie, se împlinesc 96 de ani de la unirea tuturor românilor într-un singur stat. Primul 1 Decembrie ca Zi Națională a fost marcat la Alba Iulia, la 1 decembrie 1990, devenind cea mai importantă realizare a poporului român.

Ziua de 1 Decembrie 1918 încununează lupta românilor transilvăneni pentru unirea națională și marchează momentul creării României Mari. Unirea de la 1 Decembrie 1918 reprezintă evenimentul principal al istoriei României și, totodată, realizarea unui deziderat al locuitorilor granițelor vechii Dacii, unirea Transilvaniei cu România. Progresul economic, dezvoltarea științei, a învățământului și culturii s-au pus în valoare odată cu înfăptuirea statului național, fapt ce a permis națiunii române să-și afirme identitatea națională. România simbolizează aspirațiile întregului popor român.

Principalul mod de cinstire a Zilei Naționale sunt defilările militare, diferite evenimente. Anul acesta, în ciuda condițiilor meteorologice nefavorabile, mii de oameni de diferite vârste au asistat la parada militară, ocazionată de Ziua Națională a României, desfășurată pentru prima dată în Piața Constituției. Militarilor români li s-au adăugat și detașamente de militari din Franța, Polonia, Republica Moldova, Turcia și Statele Unite ale Americii.

Sărbătoarea Unirii păstrează o vie speranță de viitor, iar acest deziderat trebuie transmis și altor generații. Ziua de 1 Decembrie simbolizează împlinirea unui ideal național pe care l-au visat și pentru care au luptat generații întregi. Anul 1918 reprezintă în istoria poporului român anul triumfului idealului național, anul încununării victorioase a lungului șir de lupte și sacrificii umane și materiale pentru făurirea statului național unitar.

Ziua Națională a României reprezintă pentru întreaga suflare românească un prilej de cinstire a memoriei celor care au reușit să ducă la îndeplinire idealul de unire al locuitorilor tuturor provinciilor românești.

La multi ani, România!

Ștefania GANCIU

Festivalul cântecului și dansului ucrainean din Banat

În perioada 22-23 noiembrie 2014, a avut loc, în localitățile Gottlob și Remetea Mică din județul Timiș, Festivalul cântecului și dansului ucrainean din Banat, organizat de Uniunea Ucrainenilor din România, în colaborare cu Ministerul Culturii.

La eveniment au fost prezenți domnul deputat Ion Marocico, reprezentantul comunității ucrainene în Parlamentul României, domnul Iura Hleba, președintele filialei Timiș a Uniunii Ucrainenilor din România, domnul deputat Cătălin Tiuch, doamna Iaroslava Colotelo, con-

silier superior în cadrul Ministerului Culturii, reprezentanți ai autorităților locale, alături de numeroși etnici ucraineni. Festivalul a adus laolaltă grupuri și ansambluri culturale profesionale ucrainene care își desfășoară activitatea atât în județul Timiș, precum „Tânăra speranță“ din Soca, „Iarba de mătase“ din Lugoj, „Remeteanca“ din Remetea Mică, „Kalynka“ din Știuca, „Tineri stejărei“ din Dragomiștești, formația instrumentală Ștefan Buciuta și Neluțu Marocico, precum și din Rona de Sus, județul Maramureș, și Novisad, Serbia.

Un moment aparte în cadrul festivalului l-a constituit oferirea doamnei Iaroslava Colotelo, de către domniile Ion Marocico și Iura Hleba, a unei diplome și a unei medalii, în semn de recunoștință pentru întreaga activitate dedicată susținerii valorilor comunității ucrainene și implicarea în organizarea a numeroase festivaluri și evenimente culturale.

Festivalul a avut ca parteneri media TVR3, TVR Timișoara și Radio Timișoara. Și pe această cale, domnul deputat Ion Marocico adresează mulțumiri domnului director Raico Cornea și doamnei Mihaela Bumbuc, realizatoarea emisiunii „Cununa ucrainenilor“, pentru promovarea culturii minorității ucrainene.

În ziua de duminică, 23 noiembrie a.c., în localitatea Remetea Mică, comuna Mașloc, a fost inaugurat sediul organizației locale a Uniunii Ucrainenilor din România, ocazie cu care au fost evidențiate activitatea intensă și eforturile deosebite depuse pentru ca acest sediu să poată fi deschis, de către domniile Nan Vasile și Hrin Nicolae, reprezentanți de bază ai comunității ucrainene din zonă. În context, au fost adresate mulțumiri primarului, viceprimarului și membrilor Consiliului Local din comuna Mașloc, care au înțeles necesitatea organizației locale a UUR de a avea un spațiu destinat activităților specifice.

Totodată, domnul deputat Ion Marocico a purtat discuții cu reprezentanții autorităților locale din Gottlob și Mașloc, cu cadrele didactice din județul Timiș prezente la festival și a acordat audiențe.

Ion MAROCICO,
deputat

Toamna, frumoasă și darnică...

Zarvă mare pe holurile Școlii din Bălcăuți. E luni, 17 noiembrie 2014. „Zboară vești contradictorii./ Se-ntreaițe știrile.../ Ce e? Ce e?“... spre cabinetul de istorie-geografie „toți întorc privirile“. Decorat în culori autumnale, acesta este pregătit să-și primească oaspeții. Aceștia sunt elevii claselor a III-a, a VI-a și a VII-a. Motivul întâlnirii este finalizarea proiectului educațional „Toamna, frumoasă și darnică...“.

Echipa de proiect a fost alcătuită din profesoarele Lăcrămioara Grigoriuc (limba română), Anca Știubianu (limba ucraineană), Mihaela Pintrijel (istorie-geografie). Aflat la a III-a ediție, acest proiect de tip parteneriat între clase din ciclul gimnazial și cel primar se vrea o invitație la lectură, la prietenie, la frumos și hărnicie.

Trăim într-o lume în care valorile nu își mai cunosc identitatea, într-o epocă modernă în care televizorul și calculatorul sunt mult mai tentante pentru copii decât lectura unei cărți. Devine o adevărată provocare pentru profesorul de limba română/profesorul de limba ucraineană să îndrume pașii nesiguri ai elevilor pe tărâmul minunat al cărților.

În ultimii ani s-a observat o scădere a interesului pentru lectură, în special la elevii din mediul rural, care nu numai că nu au o bibliotecă acasă,

dar nu au nici măcar o carte, iar lipsa de interes a părinților este totală. Școlii îi revine sarcina să le trezească interesul pentru lectură și dragostea pentru citit.

Astfel s-a născut acest proiect. Scopul lui este cultivarea interesului pentru lectură și a plăcerii de a citi, formarea unui tânăr cu o cultură comunicățională și literară de bază, capabil să-și utilizeze în mod eficient și creativ capacitățile proprii, realizarea de acțiuni prin care elevii să conștientizeze că în lucrurile mici se ascund marile frumuseți.

Proiectul și-a propus realizarea următoarelor obiective: culegerea unor informații despre toamnă, cu ocazia plimbărilor în natură (cu clasa sau singuri), folosirea informațiilor culese la redactarea de texte literare sau cu caracter științific, dezvoltarea spiritului de observație, educarea copiilor în spiritul muncii și al respectului față de membrii familiei, culegerea de simboluri ale toamnei (frunze ruginii, castane, ghinde, flori de toamnă), educarea copiilor în descoperirea frumuseților naturii, redarea prin lucrări proprii a unor secvențe din natură, cultivarea dragostei pentru lectură, conștientizarea elevilor că a citi, a desena, a recita înseamnă a munci, formarea deprinderilor practice și gospodărești, formarea

unor comportamente și atitudini igienice corecte, stimularea dezvoltării unor stări afective pozitive în cadrul activității, conștientizarea importanței comunicării și a prieteniei, atragerea efectivă a elevilor în organizarea unor activități cu caracter extracurricular, conducând la creșterea numerică și calitativă a acestor activități, identificarea propriilor valori și ale grupului/comunității din care fac parte.

Pe durata desfășurării proiectului - o lună în orele de limba și literatura română, limba și literatura ucraineană, în cadrul întâlnirilor săptămânale, s-a urmărit realizarea temei propuse: „Toamna, frumoasă și darnică...“. Elevii au lucrat pe grupe, s-au organizat întâlniri intermediare (discuții despre cum se va derula proiectul, stabilirea sarcinilor și a responsabilităților, selectarea materialelor, corectarea informațiilor culese și a textelor create, discuții privind ordinea prezentărilor, repetiții).

Evaluarea proiectului s-a făcut în fața colegilor, a părinților și a invitaților. Într-un decor de toamnă realizat de elevi, s-au recitat poezii (în limba română), s-a pus în scenă o scenetă (în limba ucraineană), s-au interpretat cântece, s-au citit compuneri. S-a organizat și o expoziție cu lucrările plastice realizate și cu roadele toamnei în panere. S-au vizionat imagini de toamnă, s-au realizat audiții muzicale. S-au degustat produse culinare specifice toamnei și nu doar.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

De Sfântul Andrei, la români și ucraineni

Pentru noaptea dinaintea Sfântului Andrei, atât românii, cât și ucrainenii au tradiții unice care s-au transmis din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre. Și pentru că tradițiile acestea sunt frumoase și mistice, merită să le cunoaștem și să le povestim copiilor noștri.

Tocmai de aceea, am organizat și o activitate didactică în acest sens... Un proiect de parteneriat între școala din Bălcăuți și cea din Negostina.

Scopul proiectului a fost realizarea de acțiuni prin care elevii să conștientizeze că zestrea moștenită de la înaintași constituie adevărata bogăție pe care trebuie s-o protejeze și s-o lase moștenire la rândul lor. Coordonatorii proiectului au fost Lăcrămioara Grigoriuc, profesoara de limba și literatura română - Bălcăuți, Anca Știubianu, profesoara de limba și literatura ucraineană - Bălcăuți, Sebastian Fraseniu, profesor de limba engleză la ambele școli.

Dintre obiectivele proiectului amintim: culegerea unor informații despre viața Sfântului Andrei, despre obiceiurile legate de această sărbătoare (atât românești, cât și ucrainene); selectarea și cristalizarea informațiilor desprinse din diferite surse și compararea lor; folosirea informațiilor culese în redactarea de eseuri și referate; dramatizarea și punerea în scenă a unor secvențe specifice sărbătorii; verificarea corectitudinii, fluentei, coerenței și originalității în redactare; formarea și dezvoltarea unor competențe privind comunicarea orală și scrisă; educarea copiilor în spiritul muncii și al respectului față de membrii familiei; culegerea sau realizarea de simboluri ale sărbătorii (usturoi, ceapă, grâu, chiroște, palaneți etc.); educarea copiilor în spiritul valorilor autentice, moștenite de la înaintași; dezvoltarea mai multor tipuri de inteligență: literară, logică, muzicală; cultivarea dragostei pentru lectură, stimularea interesului pentru acest tip de activitate; formarea și dezvoltarea deprinderilor de a lucra în grup; spiritul de echipă, colegialitatea, toleranța, dialogul.

Prin intermediul acestei activități ne-am propus să-i ajutăm pe elevii să înțeleagă rolul credinței în viața unui om, să descopere frumusețile obiceiurilor populare, să înțeleagă că frumosul e lângă noi și așteaptă să fie descoperit, să-i împrietănim și să-i facem să se aplece cu mai multă atenție asupra a tot ce-i înconjoară.

Pe durata desfășurării proiectului - o lună - în orele de limba și literatura română, limba și literatura ucraineană, limba și literatura engleză s-a urmărit realizarea temei propuse: „De Sfântul Andrei, la români și ucraineni...”. Elevii au lucrat pe grupe, s-au organizat întâlniri intermediare (discuții despre cum se va derula proiectul, stabilirea sarcinilor și a responsabilităților, selectarea materialelor, corectarea informațiilor culese și a textelor create, discuții privind ordinea prezentărilor, repetiții).

Din discuțiile cu oamenii din sat, copiii au aflat că fascinante și iubite de tineret erau obiceiurile legate de sărbătoarea Sfântului Andrei. În seara de dinaintea Sfântului Andrei fetele se adunau pentru „noaptea vrăjilor”. Fiecare era nerăb-

dătoare să-și cunoască alesul. Pentru aceasta, îndeplineau o serie de ritualuri. De exemplu, puneau sub pernă frunze din diferiți copaci, fiecarei frunze corespunzând numele unui băiat; frunza de măr simboliza fata și era și ea pusă sub pernă. Înainte de a adormi fata se ruga Maicii Domnului să se milostivească de ea; dis-de-dimineață, cel mai tânăr membru al familiei (de preferință băiat) băga mâna sub pernă și scotea o frunză: viitorul soț era băiatul căruia îi corespundea frunza aleasă. Sau, în noaptea Sfântului Andrei, deschideau larg porțile pentru „a intra pețitorii”; de asemenea, scoteau din lada de zestre un sul de pânză, îl întindeau până la prag rostind cuvintele: „Așterne-te, drumușor, pentru tineri și pețitori”. Apoi scoteau ștergarele de nuntă, spunând: „Pe ștergar să călcăm, pețitorilor să-l dăruim”.

Dar nu făceau vrăji doar tinerii, ci și cei vârst-

nici care erau preocupați de câți ani mai aveau de trăit. Astfel, se adunau într-o casă, turnau cenușă pe podea și făceau din ea o groapă. Făceau bețișoare pentru fiecare din cei prezenți și le puneau la marginea gropii. Apoi aprindeau bețișoarele și urmăreau ce se întâmplă: al cui bețișor cădea în groapă era semn că nu mai avea multe zile; al cui bețișor cădea „în casă” mai avea mult de trăit.

Dacă fetele erau preocupate să-și afle alesul, băieții aveau voie „să fie obraznici” în această noapte. Astfel, ei furau porțile, legau ușile caselor sau acopereau geamurile caselor cu hârtie pentru a-i face pe oameni să doarmă mai mult. Sau speriau fetele cu dovleci scobiți și luminați pe dinăuntru, când acestea se întorceau târziu de la șezătoare...

Bălcăutenii făceau vrăji nu doar de Sfântul Andrei, ci și de „Anynociky” - sărbătoare dedicată Sfintei Ana. Astfel, înainte de miezul nopții

elevilor despre semnificația religioasă a sărbătorii. La final, elevii care poartă numele de Andrei sau Andreea au fost sărbătoriți: li s-a cântat „La mulți ani!”, au fost îndulciți cu prăjituri pregătite de elevii din Bălcăuți.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Sfântul Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni

Sfântul părinte Nicolae a trăit pe vremea împăraților Dioclețian și Maximian. Mai întâi a strălucit prin viețuire călugărească. Dar pentru că sufletul lui era propovăduirea fără încetare, cu multă îndrăzneală a învățaturii și credinței în Hristos, a fost avansat în funcția de arhieru. A fost, apoi prins de mai-marii cetății, bătut și chinuit, aruncat în temniță împreună cu alți creștini. Când marele și binecredinciosul împărat Constantin a ajuns cu voia lui Dumnezeu împărat al romanilor, au fost eliberați din închisori toți cei închiși din pricina propovăduirii învățaturii creștine și odată cu aceștia și Sfântul Nicolae, care s-a dus în Mira. Nu după multă vreme a fost convocat de marele Constantin cel dintâi sinod de la Niceea, la care a luat parte și minunatul Nicolae.

Sfântul Nicolae a făcut și multe minuni așa cum arată istoria vieții sale. A izbăvit de la moarte trei bărbați năpăstuiți pe nedrept. Pe când aceștia erau în închisoare au aflat de ziua în care aveau să fie omorâți și l-au chemat pe sfânt în ajutor, i-au pomenit și de binefacerile ce

le făcuse cu alții, cum izbăvise de moarte pe alți trei bărbați din Lichia. Iar Sfântul Nicolae, cel grabnic spre ajutor și gata spre apărare, s-a arătat în vis împăratului și eparhului, pe eparh l-a mustrat pentru că i-a defăimat în fața împăratului pe cei trei bărbați, iar împăratului i-a arătat și i-a dovedit că bărbații aceia sunt nevinovați și că din pizmă au fost pârâți că au uneltit împotriva lui. Și așa i-a izbăvit Sfântul Nicolae de la moarte.

Pe lângă acestea, a făcut și alte minuni. A păstorit dumnezeiește poporul ortodox și ajungând la adânci bătrâneți s-a mutat către Domnul.

Dar Sfântul Nicolae nici după moarte nu și-a uitat turma. Ca în fiecare zi, făcea cu îmbelșugare bine celor ce aveau nevoie și-i izbăvea de tot felul de primejdii și nevoi. Și acum, ca și atunci Dumnezeu lucrează și prin sfântul său minunile sale cele fără de număr.

Gheorghe CEGA

NAȘTEREA DOMNULUI

Nașterea Domnului o numește Sfântul Ioan Gură de Aur, „sărbătoarea sărbătorilor“. Zilele Vechiului Așezământ s-au sfârșit când a venit Isus pe lume. Dumnezeu pregătește un nou așezământ al omenirii. În istoria tuturor popoarelor pământului, această epocă memorabilă a stabilit linia de despărțire între timpurile vechi și timpurile noi. Toți spunem înainte de Hristos (î.Hr.) sau după Hristos (d.Hr.). Alta a fost viața, alta omenirea înaintea Lui. Cu Isus începe a se manifesta principiul transformării tuturor popoarelor, transformarea care continuă și în ziua de astăzi.

Nașterea lui Isus are loc în ajunul descompunerii și risipirii poporului evreu (iudeu). Ruina Ierusalimului se apropia. Vechiul Templu, martor de atâtea veacuri al jertfelor aduse Domnului după ritualul lui Moise, se clătina pe temelii sale. Nașterea lui Isus a avut, de asemenea, loc în ajunul căderii vastului Imperiu Roman care, timp de șapte veacuri n-a încetat să se formeze, să se mărească, să înflorească prin virtutea cetățenilor săi și prin politica sa să ajungă a-și întinde domnia asupra tuturor țărilor cunoscute. Atunci au căzut vechile așezăminte care făcuseră Roma atât de puternică în cele trei părți ale lumii și au căzut pentru că vechile moravuri ale aceluiași popor de eroi încetaseră cu vremea. Libertatea pierise. Împărații domneau prin cruzime în mijlocul desfrâului. Popoare străine s-au ridicat să sfarme lanțurile lumii robite, astfel că evenimentul Nașterii Domnului coincide cu expirarea idolatriei sau a politeismului păgân. O altă religie mai potrivită minții și inimii omenești, mai morală, devenise o necesitate. Și

în acea vreme cumpănitoare pentru tot neamul omenesc se naște Mesia, Fiul lui Dumnezeu, Cel Unul Născut. Ceasul nașterii Lui a fost ceasul renașterii neamului omenesc. Venirea lui Dumnezeu pe pământ ca om este minunea minunilor și nu o pot crede decât cei ce au credință, căci este un fapt ce nu poate cădea sub o demonstrație pozitivă.

Cuvântul (Logos, Verbum) nu s-a unit cu o umanitate deja constituită, ci o natură omenească a fost formată anume pentru a deveni umanitatea Cuvântului făcut trup. Aceasta a fost Nașterea lui Isus Hristos. La Betleem, în peșteră nu se naște numai un om, ci o ființă în care natura omenească este unită cu natura dum-

nezeiască. Este Cuvântul făcut trup și în unica persoană a Cuvântului subzistă două naturi: omenească și dumnezeiască.

Isus nu vine numai ca fiu al lui Dumnezeu, și nici nu vine numai ca om, ci vine ca Omul-Dumnezeu. Această taină ca om, nu o va cunoaște pe deplin decât Fecioara Maria, căreia i-a vorbit Arhanghelul Gavriil și a cărei virginitate perpetuă era dovada că la această naștere a intervenit numai lucrarea Duhului Sfânt: „Fiul lui Dumnezeu s-a născut într-un cadru de o

neșteptată sărăcie. O peșteră bună pentru adăpostirea animalelor, având un pumn de paie drept așternut. S-a întâlnit lumina care venea de sus cu negurile ce învăluiau lumea ostenită a pământului. Această coborâre pe pământ dincolo de coaja pământului, ca de la un cap la altul al creației, era rezultatul unui vast sentiment de iubire, care trebuia să înnoiască ființa noastră morală, năclăită în noroiul păcatului“.

Isus se naște în peștera de la Betleem. Mesia a venit pe pământ. Fiul lui Dumnezeu s-a născut. A doua Persoană a Sfintei Treimi a venit între oameni, dar fără să părăsească Cerul prin această pogorâre. Este cu Tatăl și cu Sfântul Duh. Nașterea lui Isus înseamnă întrupare. Dumnezeu a venit pe pământ ca om. S-a arătat oamenilor, pentru ca omenirea să se apropie de El. Întruparea reprezintă o deplasare, o mișcare de coborâre, o deplasare metafizică reală a Ființei Supreme, până la ființa creată a omului căzut. Este punctul maxim de apropiere în raporturile Necreatului cu cel creat, ale lui Dumnezeu cu omul.

Nașterea lui Hristos nu este o naștere ca a lui Buddha sau a lui Confucius, doi fondatori de religie care s-au născut înainte de Hristos, nu se petrece în peștera de la Betleem doar o simplă naștere a unui sfânt, ci o lucrare unică în lume, căci numai o dată a avut loc coborârea Unui Dumnezeu pe pământ. Teologii spun „naștere“ ca să fie mai apropiată de mintea noastră omenească, realitatea venirii pe pământ a lui Dumnezeu, dar dincolo de nașterea unui prunc trebuie să înțelegem lucrarea dumnezeiască a Întrupării.

Cele scrise mai sus au la bază numai Sfânta Scriptură, unicul document scris, care prezintă momentul și importanța pentru întreaga creștinătate a Nașterii Domnului nostru Isus Hristos, fiind considerat de întreaga lume ca cel mai însemnat eveniment din ultimele două milenii.

Gheorghe CEGA

În tinerețea mea am tânjit după mirajul Occidentului mai ales că din Brodina, încă de pe timpul severului regim apus, totuși au plecat două prietene (vecine) în Germania. După mult timp au venit în România în vizită. De la ele am aflat că au parcurs un drum anevoios până s-au realizat. Una dintre ele a reușit să lucreze la Primăria din Ashaffenburg, iar alta la secretariatul unei universități din Darmstadt. După Revoluție am luat și eu drumul către visatul miraj. Numai că am „prins“ acest miraj prea târziu, la anii când cariera mea de cadru didactic a luat sfârșit, cu toate că și după pensionare am fost rechemată și am lucrat încă 3 ani. În Germania, am citit o revistă editată în Israel în limba română. Într-un articol scria despre tinerii români excepționali, care părăsesc România pentru o viață mai bună, pentru că acasă sunt prost folosiți și plătiți. Alții pleacă pentru că se simt stingheri acasă, sătui de nedreptățile care li se făceau, dornici de o altfel de viață mai ales pentru copiii lor, dorind ca ei să crească într-o lume diferită - cu respectul și demnitatea la care are dreptul orice persoană în societatea în care trăiește, dar care, din păcate, în România lipsește. Cei ce pleacă să prindă rădăcini în alte țări, știu că începutul nu este deloc ușor, iar mirajul Occidentului nu este cel văzut de acasă, că pentru a răzbi este nevoie de multă, multă forță, putere, nervi de oțel și multe lacrimi amare. Iar dorul, amintiri și dureri pentru cei lăsați acasă îi topește. Oricât le-ar fi de bine, oricât s-ar realiza, în străinătate, niciodată, niciodată ei nu vor putea stinge dorul de țara lor, pe care au fost atât de supărați la plecarea, niciodată ei nu se simt și nu se vor simți acasă, cu toate că viața în străinătate este atât de diferită de cea trăită în România: când intri

la medic în cabinet, el se ridică, îți întinde mâna, te poartă să iei loc și cu un respect deosebit te ascultă până la capăt, chiar dacă nu stăpânești limba lor la perfecție.

Chiar dacă anii trec mulți și repede, unul după altul, în fiecare seară de Crăciun sau de Paști trăiești cu un nod în gât. Ceea ce scriu am trăit pentru că în trei ani am „prins“ aceste sărbători. Chiar dacă respecti obiceiurile lor, muncești cu ei, râzi, plângi alături de ei, niciodată nu te simți unul de-al lor. Te gândești mereu la România, țara în care te-ai născut, țara care ți-a dat cei 7 ani de acasă, țara în care trăiesc cei dragi ție, așteptând să sune telefonul. Anii trec repede și apare numărătoarea inversă, când începi să simți durerea de a trăi departe, într-o lume care, deși te-a acceptat, nu este a ta. Apoi îți pui întrebarea: câtă durere trebuie să fie în sufletul unei mame ajunse la vârsta la care ar avea nevoie de sprijinul celor pe care i-a adus pe lume, dar pe care nu-i poate avea alături, pentru că ei au plecat, s-au rupt de acasă, rupându-și totodată sufletul și amintirile! Te gândești cu durere că în orice moment ar putea suna telefonul și cineva ar putea anunța că mama s-a stins, fără să mai vadă la față sau să-și poată îmbrățișa nepoții. Asta este durerea cea mai cruntă pe care o poate simți cineva care trăiește departe și care nu uită că în urma sa a lăsat suferință și dor mult. Iar vizita, chiar mai des făcută, poate fi ultima. De aceea, despărțirea este însoțită de bocete jalnice, iar inima ți se rupe în bucăți. Le-am întrebat pe prietenele mele de ce nu se întorc definitiv în România, mai ales că au case frumoase, cu tot confortul. Iată răspunsul: „Nu am mai putea trăi în țara plină de corupți și peste tot unde te întorci trebuie să dai șpagă. Noi ne-am dezobișnuit de

„Stranierii“

șpagi și corupție“. Doar dacă am avea imunitate economică, precum parlamentarii care au imunitate parlamentară. Să ne încurajeze să ne întoarcem, să investim în România bănuții pe care cu greu i-am strâns, să punem în practică ce am învățat în Occident, să fim lăsați să muncim și să le arătăm cum se muncește afară. Ori în România intră pe ușă un individ care, fluturându-i pe sub nas o legitimație obținută cu șpagă, îi va închide afacerea cât ai clipi, fără să se gândească niciun moment că tu ai plătit cu lacrimi grele banuții pe care i-ai investit în țara ta, ca să poți muri liniștit la tine acasă. Sau în cel mai fericit caz îți ia șpaga de milioane grele ca să „închidă ochii“ la neregulile găsite. Oricât ar fi de cinstit și corect întreprinzătorul, controlorii îi găsesc chichițe ca să-l stoarcă de bani. Cât de greu muncesc unii întreprinzători ca să câștige bani măcar pentru supraviețuire și cât de ușor îi înhață controlorii cu mapa. Mulți dintre cei ce s-au stabilit „afară“ trăiesc, muncesc, dar locul de odihnă veșnică tot în România își pregătesc și se întorc oricum. Nu numai eu, ci multă lume se întreabă de ce autorităților române nu le pasă de bieții „stranierii“ care au atâta nevoie măcar de minimum respect, dacă nu de ocrotire, dacă nu loc de muncă în țară? Ce păcat!

Artemizia GHEORGHI

Realizarea unor proiecte utile

Oamenii din satul meu natal Rogojești îmi vorbeau deseori foarte frumos despre domnul primar al comunei Căndești, județul Botoșani, comună vecină cu satul Rogojești, comuna Mihăileni. Aceleași cuvinte de laudă mi s-au spus și despre domnul viceprimar Nicolae Giuraniuc, precum și despre toată echipa Primăriei Căndești. De asemenea, auzeam prin sat și despre realizările frumoase și folositoare locuitorilor acestei comune, așa că, într-o zi, am pornit spre satul vecin Căndești I, sat cu locuitori preponderent ucraineni, apoi cu pași de plimbare spre satul Căndești II.

Așadar, ceea ce am văzut merită toate laudele. În afara faptului vizibil, și anume că locuințele din ambele sate sunt întreținute gospodărește ca și la Rogojești, în afara faptului că oamenii sunt agreabili ca și în satul meu natal, am văzut străzile din ambele sate ca și drumul de câmp ce leagă cele două sate, toate asfaltate până la șoseaua națională Botoșani-Siret-Cernăuți.

Drumul de legătură Rogojești-Căndești I nou asfaltat începe de la limita dintre sate și se așterne frumos cu banda albă pe mijloc tot câmpul, intră în sat, străbate tot satul Căndești I de la care sunt asfaltate și străzile de pe ambele părți. La răscrucea drumului ce duce de la Căndești I la Căndești II s-a instalat sens giratoriu cu rondouri de flori, iar podul peste vechea Molniță din Căndești II e un pod modern, solid, cu balustrade moderne de metal. Mă simțeam peste tot în aceste locuri ca într-un orașel curat, cochet, plin de flori prin curți și la ferestre, atrăgător.

Mi-am zis atunci: „Da, pe lângă toate aceste realizări frumoase și folositoare, pe lângă gospodarii

Prin urmare, totul a început frumos, la inițiativa domnului primar, când s-a conceput proiectul „Tradiții și obiceiuri culturale românești și ucrainene, schimburi culturale între regiunile Botoșani și Cernăuți“, proiect implementat de Primăria Căndești, în 2009. Obiectivul general al proiectului a fost dezvoltarea cooperării culturale între regiunile sus-amintite care se află de ambele părți ale frontierei și s-a realizat în 12 luni.

S-au desfășurat întâlniri de lucru pe teme culturale care au avut ca scop creșterea capacității instituționale a partenerilor de proiect, iar beneficiarii finali au fost ucrainenii și românii care au vizionat spectacolele organizate în România și în Ucraina. Partenerii acestui proiect sunt: Primăria comunei Căndești (România) și consiliile locale ale comunelor Stercea și Volcineții Vechi (Ucraina).

Astfel s-au organizat întâlniri și vizite, s-au înființat formații artistice: grupul de cântăreți din comuna Căndești (România), formația de dansuri populare „Florile Bucovinei“ din aceeași comună, grupul de colindători din Volcineții Vechi (Ucraina), grupul vocal „Vyshyvanka“ din aceeași comună, Ucraina. S-au organizat excursii și vizite reciproce: prin raionul Hliboca - Ucraina și prin toată comuna Căndești - România.

S-a organizat grupul de colindători din comuna Volcineții Vechi și din comuna Stercea - Ucraina. Aceste grupuri și formații au pre-

Primăria comunei Căndești, județul Botoșani, România și Consiliile Locale Stercea, Volcineții Vechi și Kupka, toate trei din raionul Hliboca - Ucraina. Prin acest proiect se realizează dezvoltarea cooperării transfrontaliere, dezvoltarea economică durabilă în vederea evidențierii moștenirii comune sociale și culturale care este legată de istoria locală și de mediul local; cunoașterea mai apropiată între oameni din ambele părți, păstrarea și respectarea diferențelor. S-au organizat vizite, întâlniri între parteneri, tabere pentru copii de zece zile la Sucevița pentru copii din comunele partenere din Ucraina și 10 zile pentru copii din comuna Căndești la Boian și la Valea Cosminului; seminarii, festival între săteni și între cadre didactice de pe ambele părți ale graniței. Acestea au dus la cunoașterea sistemelor de învățământ din cele două regiuni. Prin extinderea parteneriatului deja existent s-a cooptat și comuna Kupka, Ucraina. S-a realizat echipament sportiv complet pentru fotbalistii din comuna Căndești, mobilier pentru echipamente sportive și pentru sportivi, echipamente IT: un sistem de calcul complet, unul multifuncțional, o cameră video digitală, un video projector, un ecran de proiectie, 5 dicționare româno-ucrainene și 5 dicționare ucraineno-române pentru fiecare școală din comuna Căndești. S-a înființat o formație instrumentală de muzică populară, un grup vocal, o formație de dans popular, pentru formația de muzică populară s-a cumpărat o trompetă, două acordeoane, un clarinet, un set de tobe, un televizor pentru a arăta părinților înregistrările video cu activitățile desfășurate de copiii lor la implementarea acțiunii. Sediul de implementare - clădirea școlii vechi. Se creează diferite ateliere de lucru și alte lucruri de folos elevilor, tinerilor și vârstnicilor de pe ambele părți ale frontierei.

Proiectul denumit mai sus își propune ca obiectiv general dezvoltarea cooperării transfrontaliere dintre regiunile de graniță și edificarea, în același timp, a unor baze solide pentru dezvoltarea economică durabilă prin dezvoltarea cooperării transfrontaliere în vederea relevării moștenirii comune socio-culturale, legate de istoria și mediul local.

În proiect au fost implicate mai multe persoane: 15 cadre didactice de la 5 școli din comuna Căndești, 10 cadre didactice din regiunile partenere din Ucraina, 10 copii din comuna Căndești, preotul bisericii „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie“ din comuna Căndești, echipa de proiect: 5 români, 4 ucraineni. Beneficiarii finali pe termen lung ai rezultatelor sunt reprezentați de 25 de cadre didactice de la școlile comunei Căndești și 15 cadre didactice din regiunea Cernăuți, 50 de

copii de la școlile din comuna Căndești, 50 de copii de la școlile din regiunea Cernăuți, raionul Hliboca, părinții și familiile copiilor de pe amândouă părți ale graniței. Participanții la activitățile proiectului vor informa mai departe locuitorii comunei Căndești, cam 2250 de persoane din care 260 de săteni de naționalitate ucraineană.

Deci, proiectul are ca scop organizarea de diferite activități folositoare oamenilor ca aceștia în cadrul activităților lor să se cunoască mai bine, să fie mai apropiați cei din România cu cei din Ucraina. Acest proiect a fost finanțat de UE prin Programul de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006, Phare CBC 2006/018449; Referința 2006/018449.01.02 (Prioritatea 3).

Dar proiectele nu s-au terminat. A mai apărut un proiect, acela de asfaltare a drumurilor principale cât și a celor care se leagă de primele în satul Căndești I și Căndești II. Am scris la începutul articolului despre cât de minunate sunt în aceste sate drumurile asfaltate. Acest proiect a fost finanțat cu banii Uniunii Europene prin Ministerul Dezvoltării și Biroul regional transfrontalier România-Ucraina-Moldova 2007-2013. Partener în cadrul acestui proiect a fost și Moldova, raionul Glodeni. Din suma totală alocată de UE pentru asfaltarea drumurilor în aceste două sate, Primăria Căndești a investit 70.000 de euro pentru a procura și a instala indicatoare și semne de circulație din tot raionul Hliboca - Ucraina.

De formațiile artistice în cadrul proiectelor s-au ocupat: dna Traianța Hanceriuc, dl dr. Aurel Grămadă, dl Vasile Scutelnicu, dna Stela Teaciuc, dl Cornel Draic, dl Sârghi Ion, alte cadre didactice și alți oameni talentați.

S-au evidențiat în mod deosebit dl primar Constantin Ciornodolea, dl viceprimar Nicolae Giuraniuc și echipa Primăriei Căndești.

Primăria are în plan construirea unei clădiri noi pentru Grădinița de copii, a unui centru de zi cu pregătire prelungită pentru copiii abandonți și pentru copiii ai căror părinți lucrează în străinătate, redarea în folosință a Căminului Cultural din satul Căndești I.

Înainte de a iniția toate aceste proiecte dl primar Constantin Ciornodolea și dl viceprimar Nicolae Giuraniuc s-au sfătuit cu locuitorii comunei Căndești, mai ales cu bătrânii, dar și cu tinerii și toți au fost de acord cu proiectele.

Cine poate să ne spună nouă, celor din satul Rogojești, cu populație de naționalitate ucraineană majoritară, pe când vor fi și la noi asfaltate străzile sau alte lucruri necesare unui sat cu oameni harnici care plătesc impozite și nu se vede nimic nou și folositor? Vor spune unii că avem un sediu UUR, filiala Rogojești, frumos și dotat ca o vilă. Da, avem, dar e construit din banii Uniunii Ucrainenilor din România.

Să sperăm că și la noi vor fi asfaltate străzile ca la Căndești.

Olimpia IVANICIUC

Dl viceprimar Nicolae Giuraniuc și dl primar Constantin Ciornodolea

acestor sate există și un gospodar și chiar doi cu echipa lor care ocârmuiesc și realizează cele trebuincioase oamenilor. De aceea, am dorit să-i cunosc pe acești oameni sânguincioși.

După procedurile de rigoare am cerut audiență la gospodarul nr. 1 al comunei Căndești, respectiv la domnul primar Constantin Ciornodolea. Am fost primită cu respect și politețe. Domnul viceprimar m-a întâmpinat la intrare în clădirea Primăriei care este îngrijită frumos, conducându-mă spre biroul dlui primar care m-a invitat să iau loc, apoi domniile lor mi-au relatat despre toate realizările lor, procedeele folosite, ajutorul primit pentru ducerea la bun sfârșit a proiectelor.

zentat spectacole în localitățile de pe ambele părți ale frontierei.

La temelia vizitelor, spectacolelor, întâlnirilor transfrontaliere s-a evidențiat necesitatea unei colaborări mai strânse, mai bogate pentru afirmarea obiceiurilor și a tradițiilor.

Acest proiect a fost finanțat de Uniunea Europeană prin Programul de Vecinătate România-Ucraina 2004-2006, Phare CBC 2004, Ro2004/016-942.01.02.21.

S-a mai realizat încă un proiect cu titlul „Cu toții, din România și Ucraina: cunoașterea reciprocă și educația - punți de legătură între județul Botoșani și raionul Hliboca“, proiect implementat de Primăria Căndești, Botoșani, România, 2009. Partenerii proiectului au fost:

Corul mixt „Barvinok“ la cea de a 50-a aniversare

În localitatea cu populație majoritar ucraineană Cornuțel, județul Caraș-Severin, sâmbătă, 29 noiembrie a.c., a avut loc un important eveniment cultural - aniversarea a 50 de ani de la înființarea corului mixt „Barvinok“.

În anul 1962, în această localitate a ajuns profesorul Șmuleac Ivan, născut în satul Lunca la Tisa, județul Maramureș, absolvent al Liceului Ucrainean din Sighetu Marmăției care la început s-a preocupat de inițierea elevilor școlii din localitatea Cornuțel în arta muzicii, iar apoi s-a preocupat de sădirea în rândul populației a dragostei pentru muzica populară ucraineană. Astfel că, în anul 1964, a reușit să formeze un mare cor alcătuit din bărbați și femei. Corului mixt „Barvinok“ în decursul anilor a obținut o mare glorie, participând și la concursuri internaționale în fosta Iugoslavie, Cehoslovacia, URSS. La un concurs din Cehoslovacia a obținut locul I la formații corale.

Festivitatea aniversară a fost deschisă de Corul mixt „Vocile ucrainenilor“ dirijat de compozitorul, profesorul de muzică Ivan Liber, președintele filialei Caraș-Severin a Uniunii Ucrainenilor din România cu un cântec-îmn al ucrainenilor, pe versurile poetului Iuri Pavliș, compoziția muzicală a dirijorului. Cineva din sală a propus ca acest cântec să fie adoptat ca îmn al Uniunii Ucrainenilor din România.

Simona Svestac și al profesorului de limba ucraineană Mychailo Bobec, care a și prezentat programul. O surpriză plăcută a fost prezența pe scenă a nepoatei doamnei Silvia Șușco, Lorena Șeico, care a interpretat melodii la orgă electronică.

Corul mixt „Barvinok“ format numai din femei și acompaniat de acordeoniștii Petro Șușco și Mychailo Socaci, a interpretat cântece popu-

Mirco Petrețchi a demonstrat publicului ucrainean din Banat, nu numai la Gottlob, ci și aici la Cornuțel că este atât un om politic, cât și un bun organizator, priceput muzician, având și profesia de profesor de muzică, fiind instruit la Școala Pedagogică din Sighetu Marmăției și la Școala Populară de Artă.

O surpriză deosebită au produs-o și studenții maramureșeni care învață la Universitățile din Cluj-Napoca. Ei au prezentat piesa de teatru „Tini zabutykh predkiv“ („Umbre strămoșilor uitați“) a scriitorului ucrainean Mychailo Koțiubynskyi, pusă în scenă de profesorii universitari Mihaela și Ivan Herbil de la Facultatea de Slavistică din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Anul acesta s-au împlinit 150 de ani de la nașterea clasicului literaturii ucrainene Mychailo Koțiubynskyi.

După studenți, pe scenă au fost pof-tite fetele din comuna Ruscova, localitate natală a președintelui filialei Caraș-Severin a UUR, domnul profesor Ivan Liber. Fetele din grupul folcloric ucrainean „Rusceanca“ au interpretat o suită de cântece ucrainene din zona Văii Ruscovei și câteva cunoscute cântece ucrainene cântate de conducătoarea grupului, Mihaela Miculaiciuc, cu fiica sa.

Cu oarecare întârziere a venit să-i felicite pe coriștii din Cornuțel directorul Direcției de Cultură a județului Caraș-Severin, Liubița Rachici, care apoi a cântat împreună cu Corul mixt „Vocile ucrainenilor“ cântece în limba ucraineană.

Festivitatea prilejuită de cea de-a 50-a aniversare a Corului mixt „Barvinok“ urma să se încheie cu melodii interpretate de Corul mixt „Vocile ucrainenilor“ din municipiul Caransebeș, cor dirijat de profesorul Ivan Liber, dar nu a fost să fie așa pentru că publicul prezent în Căminul Cultural al localității Cornuțel a cerut să fie prelungit programul, pentru a mai putea audia pe instrumentiștii grupului artistic „Cervona kalyna“, pe violonistul Iura Semeniuc, pe acordeonistul Mykola Grijac și pe solistul Miroslov Petrețchi din Rona de Sus.

Ștefan BUCIUTA,
președintele UUR

lare ucrainene și căzăcești, savurate de publicul prezent care i-a răsplătit cu mii de aplauze.

După evoluția localnicilor a venit rândul invitaților din județul Maramureș să-și prezinte programul artistic în cinstea celei de a 50-a aniversări a Corului mixt „Barvinok“.

Pe scenă au urcat grupurile artistice din comuna Rona de Sus „Roneanski holosy“ (Vocile Ronei), corul mixt dirijat de inimoasa profesoară de muzică, Geta Petrețchi. Corul „Vocile Ronei“ a fost

Pe scena Căminului Cultural care poartă numele fondatorului corului „Ivan Șmuleac“ au fost pof-tiți pe rând președintele UUR, Ștefan Buciuta, primarul comunei, Ivan Popovici, prim-vicepreședintele UUR, Miroslov Petrețchi, secretarul general al UUR, Liuba Horvat, și reprezentantul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale din Caraș-Severin, Puichiță Tițian, iar în sală au fost prezenți printre alți oficiali și reprezentanți ai mass-mediei, preotul paroh Nicolae Lalo și Simona Liber Lăncrănjan din partea Radio Reșița, secția ucraineană.

După alocuțiunile rostite de invitați și acordarea diplomelor conducătorului Corului mixt „Barvinok“, doamnei Silvia Șușco, pe scenă au urcat formațiile artistice ale satului Cornuțel, copiii de la grădiniță sub îndrumarea educatoarei Mihaela Șimonea, grupul de dans al școlii din localitate sub îndrumarea profesoarei

Un deosebit interes pentru publicul cornuțelean și pentru ceilalți membri ai formațiilor artistice a prezentat ansamblul artistic „Cervona kalyna“ (Călinul roșu) format din patru instrumentiști, avându-l ca solist pe nimeni altul decât pe cunoscutul solist de muzică ucraineană Mirco Petrețchi.

NE-AU CÂNTAT ȘI NE-AU ÎNCÂNTAT

În cadrul manifestărilor dedicate celei de-a 200-a aniversări a zilei de naștere a marelui poet ucrainean Taras Șevcenko, la 26 noiembrie a.c., în sala de festivități a Casei de Cultură

„Petőfi Sándor“ din București, a avut loc un concert organizat de Ministerul Culturii din România și Uniunea Ucrainenilor din România. Au participat diplomați ai Ambasadei Ucrainei în România, reprezentanți ai Ministerului Culturii și ai DRI, lideri ai UUR, membri ai comunității ucrainene, prieteni ai ucrainenilor. Excețența Sa dl Teofil Bauer, ambasadorul Ucrainei în România, dl Ion Marocico, deputatul comunității ucrainene în Parlamentul României, dl Ion Robciuc, prim-vicepreședintele UUR și dna Iaroslava Colotelo, consilierul principal al Ministerului Culturii au rostit cuvântări de salut.

Protagonistii concertului au fost laureații Festivalului Internațional „Dolea“ din Kiev (2014), conduși de compozitorul și interpretul de muzică ucraineană Marian Hadenko, artist al poporului din Ucraina. Au fost voci cum puține există în muzica actuală la nivel internațional care au încântat publicul avid de asemenea manifestări. Pretutindeni unde au poposit, în Europa și SUA, soliștii ucraineni au atras atenția asupra bogatului tezaur muzical al Ucrainei, dovedind aptitudini înnăscute și indubitabile

înzestrări actoricești. Poate că această vitalitate, bucurie de a trăi, curaj de-a înfrunta ziua de mâine pe care le transmiteau soliștii, veneau din modul de a fi specific ucrainean. E vorba de arta de a prețui clipele, pe care o au ucrainenii greu încercați chiar de la începutul proclamării independenței de stat.

La București, soliștii din Ucraina au oferit comunității ucrainene, dar și iubitorilor muzicii, un concert fermecător alcătuit din cântece ucrainene vechi și noi, care au făcut să

rămânem fixați de scaune. Două ore și mai bine au zburat fără să ne dăm seama. Cântecele au fost însoțite de mișcare scenică și măiestrie a

Compozitorul și interpretul Marian Hadenko

La 23 noiembrie 2014, în localitatea Remetea Mică, județul Timiș au avut loc două festivități foarte importante. Prima dintre ele a fost inaugurarea sediului organizației UUR din Remetea Mică. La inaugurare au participat primarul comunei Mașloc, dl Francisc Barta, dl Ivan Marocico, deputat, președintele filialei Timiș a UUR, dl Gheorghe Hleba, președintele organizației locale a UUR Remetea Mică, dna Ana Hrin, dna Iaroslava Colotelo, consilier principal la Ministerul Culturii. După tăierea panglicii toți cei prezenți au vizitat sediul, iar dl președinte Gheorghe Hleba a promis că acest sediu va fi dotat de UUR cu aparatură electronică. După inaugurare a început a doua festivitate

Inaugurarea sediului UUR din Remetea Mică

care a debutat cu parada costumelor ansamblurilor artistice pe ulițele din localitate, urmată de un spectacol la Căminul Cultural. La început, Ansamblul vocal-instrumental „Remeteanca“ a intonat pe scenă Imnul Ucrainei. Apoi au urmat două ansambluri din Serbia, Ansamblul coral din Lugoj, Ansamblul de dansatori din Soca și Pietroasa, cântăreți de muzică bănațeană, Ghiță Berinde și Neluțu Marocico, Ansamblul vocal-instrumental „Remeteanca“ - gazda festivalului. Au fost prezente TVR Timișoara și Radio Timișoara, precum și presa din Timișoara. Bineînțeles că a fost prezent și un număr mare de localnici. Toate ansamblurile au cântat și au dan-

vocilor. Aproape că n-a fost cântec care să nu fi fost aplaudat la scenă deschisă, în tactul muzicii. Întregul program a fost impregnat de lirism și veselie.

Alături de soliștii consacrați din Ucraina, au evoluat și artiști din România, care au adăugat un plus de strălucire evenimentului cultural: solista Lavinia Leonte din Bălcăuți-Suceava, preotul Mihai Cobziuc din Dărmănești-Suceava, ansamblul de dansuri „Moloda nadia“ din Soca-Timiș și actrița Doina Ghițescu care a recitat versuri din creația lui T. Șevcenko.

Doamna Iaroslava Colotelo, care a fost inițiatorul și principalul organizator al acestui concert festiv, a oferit distincțiilor oaspeții din Ucraina flori și diplome. Iar întregul concert s-a constituit într-un omagiu adus dnei Iaroslava Colotelo la încheierea activității sale profesionale.

A fost o seară memorabilă. Concertul s-a bucurat de mare succes în rândul celor prezenți, constituind un eveniment deosebit în viața comunității ucrainene din România.

Ion ROBCIUC

sat ca adevărați profesioniști, ansamblul „Remeteanca“, încheind acest festival. După aceea toți cei prezenți au servit masa festivă. Toți participanții au fost foarte mulțumiți de ceea ce au văzut în localitatea ucraineană din Timiș - Remetea Mică.

Ana HRIN,
președinta organizației Remetea Mică a UUR

Aspecte istorice și lingvistice ale contactului româno-ucrainean

„Relațiile cu ucrainenii pleacă - după Nicolae Iorga - din secolul al XII-lea, dacă nu și de mai înainte și ele nu s-au întrerupt niciodată. În ceea ce privește legăturile comerciale cu Ucraina, ele pot fi urmărite chiar de la începutul existenței Moldovei ca stat“ (Nicolae Iorga, *Scurtă istorie a slavilor răsăriteni. Rusia și Polonia. Simple linii de orientare*, București, 1919, p. 10).

Dar apropierea manifestată în toate domeniile de activitate dintre cele două popoare a fost favorizată și de prezența populației ucrainene pe teritoriul românesc și a celei românești pe teritoriul ucrainean.

Cele două tipuri de contacte *marginal* (generator de relații economice, comerciale, politico-militare, culturale și, inclusiv, religioase, de ajutor reciproc în fața propagandei și ofensivei catolice) și *intraregional* (de conviețuire și simbioză etnică, petrecute pe ambele teritorii), au dus la nevoia de comunicare între cele două populații, factor sociolingvistic important care favorizează *bilingvismul*, ca formă și condiție de bază a influențelor reciproce.

În cele ce urmează, vom încerca să prezentăm unele consecințe ale contactelor româno-ucrainene pentru lexicul limbii române.

În lucrările care privesc în ansamblu sau parțial lexicul românesc, cuvintele de origine ucraineană au fost apreciate diferit din punct de vedere cantitativ. Nedispunând de mijloace de investigație necesare, majorității cercetătorilor de până acum le-au scăpat, pe de o parte, multe cuvinte de origine ucraineană, iar pe de altă parte, dintre cele atribuite ucrainenei multe sunt de altă origine. Astfel stând lucrurile, se înțelege că munca de descoperire sau de rectificare a etimologiilor ucrainene trebuia reluată pe baza datelor noi pe care le oferă cercetările recente.

Utilizând dicționarele românești, hărțile din atlase lingvistice și, mai ales, glosarele, textele și monografiile dialectale, am stabilit un număr mult mai mare de cuvinte de origine ucraineană. Iată care sunt unele considerații ale noastre în legătură cu împrumuturile lexicale de origine ucraineană din limba română. S-a arătat, până în prezent, că împrumuturile ucrainene sunt răspândite doar în Bucovina, Moldova, Maramureș, nord-estul Transilvaniei și în nordul Dobrogei, adică în regiuni în care există până astăzi un contact direct între populația românească și cea ucraineană. Aceste împrumuturi se suprapun în mare parte cu toponimele care prezintă particularitățile fonetice caracteristice graiurilor ucrainene.

Prin urmare, în aceste regiuni s-a aflat și se află centrul de intensitate și de maximă concentrare a împrumuturilor ucrainene, care au un pregnant caracter regional. Menționăm câteva exemple: *balércă, bâlie, boroánă, börtă, chișleág, ciubótă, clit, drániță, holércă, hrib, máncă (mámcă), orcíc, prostíre, scrípcă, statíve, stolér* ș.a.

Dar cuvintele ucrainene pătrunse în limba română n-au toate aceeași soartă. Există termeni de origine ucraineană care acoperă (aproape) integral spațiul lingvistic dacoromân. Este cazul, de exemplu, al cuvintelor: *báhnă, bálíe, bezmétic, borș, búcșă, burlác, calíc, cobzár, ghírcă, hâd, hârcă, hulúbă, lan, omăt, parșív, poloníc, prihánă, prispă, rostopáscă, slut, tárniță, tencuí, toropí, továrăș* ș.a.

Această categorie de împrumuturi, importantă din punctul de vedere al vitalității se explică prin: a) migrări ale unor grupuri de ucraineni în afara zonelor în discuție, probate istoric, uneori, și toponimic; b) mișcări neconținute ale populației dacoromâne, începând cu secolul al XIII-lea, care nu trebuie neglijate în privința propagării lexicului; c) remarcabila unitate a vieții culturale a tuturor dacoromânilor; d) „iradierea“ cuvintelor pe teritorii tot mai largi, de la un grai la altul, îndeosebi în cazul termenilor de „civilizație“ (de tipul *brahá, cvas* etc.) sau „afectivi“ (*hâtru, hârcă*).

Cazul acestor cuvinte răspândite într-un număr mare de regiuni aflate la distanță de aria limbii ucrainene este interesant, deoarece individualizează lexicul unor zone întinse sau chiar al întregii țări.

O primă constatare care se impune este faptul că ucrainismele răspândite dincolo de aria limbii ucrainene sunt relativ puține în comparație cu marele număr de cuvinte înregistrate pe o arie restrânsă de circulație.

În ceea ce privește vechimea elementelor lexicale de origine ucraineană, este necesar să reținem că dialectele sud-dunărene nu cunosc asemenea împrumuturi. Raporturile limbii române cu limba ucraineană datează, după Al. Rosetti, G. Mihăilă și alți lingviști, din secolul al XII-lea. G. Ivănescu consideră că limba română a început să fie influențată de ucraineană începând din secolele al X-lea sau al XI-lea, iar O. Densusianu crede că numai în secolul al XVI-lea românii vin în contact cu ucrainenii.

Ținând seama de transformările fonetice specifice celor mai vechi împrumuturi ucrainene în limba română, credem că limita inferioară a relațiilor lingvistice ucraineano-române nu poate fi coborâtă sub secolul al XI-lea. Cuvintele românești precum *báhnă* < ucr. *bahno*, *bráhă* < ucr. *braha*, *buhai* < ucr. *buhaj*, (top.) *Hliboca* < ucr. dial. *hliboka* „adâncă“, (top.) *Horodiște(a)* < ucr. *horodyšce*, (top.) *Horodnic(ul)* < ucr. *horodnyk*, (antrop.) *Hudici* < ucr. *Hudyci* (top.) *Hulubățul* < *holubec* ș.a. conțin consoana [h] provenită din [g], care s-a dezvoltat în sistemul consonantic (proto)ucrainean în secolul al XI-lea.

Concluzia care se desprinde conduce în mod logic la ideea că aceste cuvinte au pătruns în limba română cel mai devreme în secolul al XI-lea și deci că influența ucraineană nu este anterioară acestui interval de timp.

După perioada în care au pătruns, toate împrumuturile ucrainene din limba română pot fi repartizate în două categorii: împrumuturi *vechi* și împrumuturi *mai noi*.

Primele atestări ale raporturilor lingvistice româno-ucrainene datează din secolul al XIV-lea. În documentele slavo-române din Moldova cei mai vechi termeni atestați sunt: (top.) *Zalha* (a. 1378) < ucr. *zaloha* „strajă, pândă, adunare“, (top.) *(H)rozavlea* (a. 1390), care are la bază un adjectiv posesiv ucr. derivat cu suf. *-j-* de la numele de persoană *Hrozav*.

În documentele slavo-române moldovenești din secolul al XV-lea și în textele românești din secolul al XVI-lea, atestările elementelor de origine ucraineană se înmulțesc. În această epocă au intrat în română cuvinte ca: *bucșă, buhai, ciobotar, cneaz, cuhn(i)e, cut, holm, holtei, hrișcă, humelnic, iarmaroc, leah, medelean, oghéal (oghial), staroste, vătămán* ș.a.

Împrumuturile *mai noi* au o circulație restrânsă. Multe din aceste cuvinte sunt cunoscute numai în anumite localități sau zone limitate ca întindere. Fiind de dată relativ recentă, ele au păstrat în general neschimbată forma și semnificația lor.

Menționăm câteva exemple: *anchír, baistrúc, bátcă, bérďă, bidí, burác, calabátină, coléjńă, corhán, hreápďă, hrebíncă, máciuhă, opálcă, pacuí, rohátďă, samatóc* ș.a.

Din punctul de vedere al căilor prin care au pătruns în română, cuvintele de origine ucraineană formează două categorii distincte: împrumuturi *populare* și împrumuturi *culte*.

Împrumuturile populare s-au făcut pe cale orală nemijlocită, de cele mai multe ori în condiții de bilingvism, de-a lungul multor secole de vecinătate teritorială și de conviețuire intimă a românilor și ucrainenilor, mai ales, din nord-estul țării. Dintre împrumuturile populare de origine ucraineană menționăm: *antál, bálíe, barabúlă, beréznic, boroánă, cațavéică, chișcă, coromâslă, crúpe (pl.), dubí, ghilí, holércă, hreápďă, lójńiță, máncă, orcíc, piclú, sfáșcă, turbíncă* ș.a.

Împrumuturile culte se datorează utilizării, timp de câteva secole, a slavonei moldovenești (care prezintă în principal trăsături ale limbii ucrainene) în administrație și cancelarii, precum și legăturilor cultural-politice dintre români și ucrainenii. Menționăm câteva exemple: *asaúl, atamán, bézmán, cămăńă, cneaz, cuniță, dese(a)tínă, hospodár, pisár, sótnic, stároste, vătămán* ș.a.

Delimitarea influenței ucrainene populare de cea cultă ne arată ponderea și importanța diferită pe care au avut-o în limba română cele două căi. Influența de natură populară a fost mult mai puternică, prezentând însemnătate atât pentru lexicul regional, cât și pentru lexicul dacoromân în ansamblul său.

Ion ROBCIUC

Confruntări armate între cazacii zaporojeni și cazacii necrasoviți (1794-1813)

La 7-8 iunie 2013, Uniunea Ucrainenilor din România în colaborare cu Ambasada Ucrainei la București au organizat la Tulcea o conferință internațională dedicată înființării, în urmă cu 200 de ani (1813), cu aprobarea Înaltei Porți Otomane, de către cazacii zaporojeni, la Dunavățul de Sus, a Sicei Transdunărene.

Această manifestare istorică a fost onorată de prezența dlui Teofil Rendiuk, ministru consilier al Ambasadei Ucrainei în România, a dlui Ion Robciuc, prim-vicepreședinte al UUR, și a altor oficialități din județul Tulcea, precum și a unor cercetători din România și Ucraina, care au prezentat comunicări legate de acest eveniment.

Consider că este de interes să mă refer la relațiile dintre cele două ramuri ale cazacilor (zaporojeni din Ucraina și necrasoviți din Kuban-Rusia) în perioada sus-menționată, care s-au soldat de multe ori cu confruntări sângeroase.

De fapt, acest subiect a fost abordat tangențial de istoricii ucraineni în funcție de bibliografia studiată, ca Volodymyr Nedeak în articolul „Sicea Transdunăreană” (1775-1828), publicat în cartea „Statul căzăcesc ucrainean”, Aleksandr Prigarin „Ruși staroveri pe Dunăre” și istoricul român Paula Cernomorîț (de etnie ucraineană din Tulcea), „Monografia Sfântul Gheorghe - Deltă”, precum și de alți cercetători în domeniul istoriei.

Prin acest articol, am încercat, pe cât posibil, să aduc la același numitor punctele lor de vedere care coincid, asupra acestui subiect.

Înainte de a intra în fondul acestui articol, consider oportun să prezint câteva date despre cazacii necrasoviți care s-au stabilit la Katerlez (Sfântul Gheorghe-Deltă) la mijlocul secolului al 18-lea.

După înfrângerea răscoalei țărănilor și cazacilor din regiunea Donului și Volgăi mijlocii, condusă de atamanul K. Bulavin (1707-1709) de către trupele țariste [în perioada domniei țarului Petru I (1696-1725)] și moartea acestuia în anul 1708, conducerea cazacilor a fost preluată de ajutorul său, atamanul Ignat Nekrasov (1660-1737). La această răscoală au participat și cazaci zaporojeni, precum și țărani ucraineni.

În această situație, ca să nu fie prinși de trupele rusești, cazacii de pe Don s-au refugiat în zona Kubanului, aflată pe teritoriul Hanatului Crimeei, care era vasal Imperiului Otoman. În Kuban, au înființat „Republica Cazacilor”, unde au dat de „staroveri” (ortodocși de rit vechi), stabiliți aici după înfrângerea răscoalei conduse de Stepan Razin (1667-1671) care nu erau de acord cu reforma religioasă inițiată și pusă în practică de Nikon - patriarhul Bisericii Ortodoxe Ruse în anul 1654, fiind sprijinită de țarul Alexei Mihailovici din dinastia Romanovilor. Stabilindu-se în Kuban, cazacii necrasoviți aveau obligația să participe, împreună cu tătarii hanului Crimeei - Ghirai, la raiduri de jaf împotriva locuitorilor din guberniile Reazan și Nijegorodsk aflate pe teritoriul Rusiei.

În perioada Războiului ruso-turc (1735-1739), trupele rusești au cucerit cetatea fortificată Azov ce aparținea Hanatului Crimeei. Prin Tratatul de pace semnat la Belgrad în anul 1739, Rusia a fost obligată să distrugă fortificațiile cetății Azov. Totodată i s-a interzis dreptul de a folosi flota la Marea Neagră, iar pentru transportul mărfurilor sale trebuia să folosească navele turcești. Astfel războiul purtat cu Imperiul Otoman pentru ieșirea la Marea Neagră a eșuat.

Această interdicție impusă Rusiei a favorizat ca o parte a cazacilor necrasoviți și a ortodocșilor de rit vechi (staroveri) să emigreze pe mare spre Dobrogea și Anatolia (ținuturi aflate pe teritoriul Imperiului Otoman).

Aceia care au acostat la gurile Dunării, au întemeiat în Delta Dunării stanițe (așezări) la Katerlez (Sfântul Gheorghe), Dunavăț, amplasate pe brațul Sfântul Gheorghe al Dunării; Sarichioi și Jurilovca pe malul lacului Razelm, iar pe stânga brațului Chilia al Dunării - Vâlcovul și Jebrian.

Marea migrație a cazacilor necrasoviți și a ortodocșilor de rit vechi s-a produs în perioada 1740-1770. Majoritate din aceștia s-au stabilit în stanițele deja existente, fie au înființat altele noi în pădurile Babadagului - Slava Rusă, Slava Cercheză, Kamen ș.a., iar o parte s-au îndreptat spre Anatolia. Astfel, în această etapă s-au format două ramuri ale cazacilor necrasoviți: dunăreană și anatoliană. Toți staroverii stabiliți pe teritoriul Imperiului Otoman au fost numiți de autoritățile turcești „necrasoviți” sau „ignat-necrasoviți”.

După Războiul ruso-turc (1768-1774) prin Tratatul de pace de la Kuciuk-Kainargi (astăzi Bulgaria), semnat la 10 iulie 1774, Rusia a obținut: independența tătarilor din Crimeea, kubanilor și altor popoare față de Imperiul Otoman; cetățile Kerci, Eni-Kale, Azov și Kinburn; dreptul de a face comerț cu navele sale la Marea Neagră ca și francezii și englezii; să apere pe creștinii ortodocși din țările riverane Dunării (Țara Românească și Moldova, precum și cei din zona balcanică); de a trece cu flota sa prin strâmtoarele Bosfor și Dardanele, anulându-se astfel interdicția impusă prin Tratatul de pace de la Belgrad, semnat în anul 1739, după Războiul ruso-turc (1735-1739).

Peste un an, la ordinul împărătesei Ecaterina a II-a a Rusiei, trupele rusești au desființat prin forță, pe neașteptate, Sicea Zaporojeană, la 4 iunie 1775, fapt pecetluit prin manifestul țarist din 3 august 1775. Cauza distrugerii acesteia s-a datorat rezistenței cu care cazacii zaporojeni liberi s-au opus colonizării de către Rusia, în expansiunea ei spre sud, care viza ocuparea stepei de nord a Mării Negre stăpânite de tătarii din Crimeea. Ca urmare, cca 20.000 de cazaci zaporojeni, după istoricul V. Nedeak sau 8000 după P. Cernomorîț, au trecut pe teritoriul controlat de Imperiul Otoman, iar hatmanul lor, P. Kalnișevskyi, și alți câțiva conducători loiali lui au fost prinși și exilați în insulele Solovețki (lângă Marea Albă, situate la cca 300 km N-V de Arhanghelsk).

Din cei care nu au reușit să scape, prin ucazul din 22 ianuarie 1788 s-a format armata de cazaci a Mării Negre care avea misiunea să apere zona cuprinsă între Nistru și Bugul de Sud.

Cazacii zaporojeni refugiați pe teritoriul aflat sub controlul Imperiului Otoman, au obținut, în anul 1783 (anul trecerii hanatului Crimeei sub stăpânirea statului rus prin ucazul țarului din 8 aprilie 1783), acordul Porții Otomane să se stabilească în perimetrul cuprins între localitatea Balta, limanul Hadjibei situat la nord de Odesa amplasate pe malul stâng al Nistrului și câmpia Bugeac din sudul Moldovei, în localitățile Akkerman, Bender, Chilia Veche, unde au stat cca 6-7 ani.

Ca urmare a Războiului ruso-turc din anii 1787-1791, la care a participat și Austria de partea Rusiei, prin tratatul semnat la Iași, la 29 decembrie 1791, Rusia a intrat în posesia și a teritoriului dintre Bugul de Sud și Nistru, pre-

cum și confirmarea dreptului de a stăpâni Crimeea. Totodată Moldova a fost ocupată de trupele rusești, iar Țara Românească de cele austriece.

Ca să nu fie prinși de armata rusă, cazacii zaporojeni au trecut Dunărea (înainte de semnarea tratatului de la Iași) și s-au stabilit lângă Katerlez (Sfântul Gheorghe-Deltă), unde au dat de cazacii necrasoviți (ruși), stabiliți aici pe la mijlocul secolului al 18-lea, după istoricul Paula Cernomorîț.

Imigrația a continuat și după anul 1770 când în Delta Dunării și Dobrogea de Nord au sosit noi refugiați (ucraineni și ruși) din diferite zone ale Rusiei, ca să scape de iobăgie și de serviciul militar obligatoriu care era de 20-25 de ani.

În perioada când cazacii zaporojeni s-au stabilit lângă Katerlez, sultanul Selim al III-lea (1789-1807) a adoptat unele reforme cu scopul întăririi puterii centrale, care au fost primite cu proteste din partea ienicerilor și a feudalilor turci. Au reacționat puternic Ielicokoglu Suleiman, agă al Silistrei și Osman Pazvantoglu, pașa Ismailului.

În aceste proteste au fost atrași și vasalii Imperiului Otoman - cazacii zaporojeni și cazacii necrasoviți.

Dacă până la adoptarea acestor reforme, relațiile între ei erau pașnice atât pe (plan militar, cât și în cel al pescuitului la Dunăre și Marea Neagră, ulterior însă, începând cu anul 1794, au ajuns să lupte între ei. Astfel, în iulie 1794, în timp ce detașamentul militar al cazacilor necrasoviți acționa sub conducerea pașei de Tulcea, Pehlivan Oglu, cazacii zaporojeni au ocupat Dunavățul, tabăra centrală militară a necrasoviților precum și Katerlezul.

În replică, cazacii necrasoviți, după ce s-au întors din misiune, au ocupat Katerlezul care, între timp, a devenit centrul cazacilor zaporojeni, recuperându-l.

Pentru a evita pe viitor astfel de conflicte sângeroase, administrația turcă a ordonat cazacilor zaporojeni să se mute între fortăreața Hârșova și Seimeni Vechi (o localitate lângă Silistra).

Aceste evenimente cu caracter economic au fost determinate de stăpânirea și controlul asupra locurilor de pescuit din Delta Dunării și Marea Neagră.

Astfel, Katerlezul și Dunavățul de Sus au devenit puncte strategice pentru care luptau cele două ramuri ale căzăcimii (zaporojeni și necrasoviți).

Cazacii necrasoviți erau susținuți de răzvrătitul pașă de Tulcea, Pehlivan Oglu, iar cazacii ucraineni de armata centrală turcă condusă de sultanul Selim al III-lea.

Pentru contribuția adusă de cazacii zaporojeni la cucerirea cetăților Rusciuk (Ruse) și Vidin (care s-au răzvrătit împotriva puterii centrale turcești) sultanul Selim III-lea le-a permis, în anul 1803, să se întoarcă în Delta Dunării, tot lângă Katerlez.

În anul 1805, fiind alungați din nou de cazacii necrasoviți, unii s-au stabilit lângă Brăila, iar alții (la invitația autorităților habsburgice) în Banat sau la vărsarea Tisei în Dunăre-Voievodina de azi după istoricul Paula Cernomorîț ce aparțineau de Imperiul Habsburgic (unde au locuit până în anul 1812).

(Continuare în numărul următor)

Mihai POCORSCHI

„CEL MAI BUN TRADUCĂTOR AL POETULUI NAȚIONAL AL UCRAINEI, TARAS ȘEVČENKO“

Interviu cu scriitorul Ion Cozmei, vicepreședinte al Societății Scriitorilor Bucovineni

Ion Cozmei: O altă temă prezentă în opera lui Șevcenko e cea a iubirii nefericite, a trădării. Balada „Fata vrăjită“, construită pe un întreg arsenal romantic și cu un fascinant prolog, tălmăcitorul întrecându-se aici pe sine. „Suspina Niprul larg, se zbate/Și vântul, șuierând turbat./Apleacă sălciile-nalte./Ridică valu-nvolburat./Și luna palidă-n văltoare/Prin nori se arată când și când/ Ca barca în albastra mare/Ba apărând, ba dispărând“. Sentimentele, mai ales ale fetei, sunt la poetul ucrainean devastatoare, tânăra îndrăgostindu-se iremediabil, indiferent dacă e vorba de un cazac sau un muscal, așa cum se întâmplă în „Katerina“, Șevcenko având grijă să atragă atenția, tot într-un fel de introducere, într-o încercare de pedagogie a iubirii, că muscalii sunt „străini oameni“ de sufletul plin de noblețe al tinerelor, „cu ochi căprui și negre sprâncene“, un laitmotiv în poezia de dragoste șevcenkiană. Trădarea seducătorului va merge până la capăt, Katerina, în disperarea ei, își va curma zilele în apele unui iaz, iar bărbatul, întâlnindu-și feciorul cerșetor, lepădat cândva la margine de drum, înainte de tragica moarte a mamei, aflându-se cu altă femeie, se teme să-l salveze din viața mizeră în care se zbate. Katerina și bastardul ajung într-o stare deplorabilă, viitoarea mamă fiind aruncată în drum de tatăl ei („Dumnezeu sfânt să te ierte, / Lumea, milostiva, /Roagă-te cum știi și du-te, /Mai ușor îmi fi va“), în vreme ce copilul va rămâne în același spațiu al nesiguranței perpetue: „Pe Ivas, plecând berlina, / Praful îl curpinse...“

Drama ochilor și a sprâncenelor înșelate, chiar și atunci când apelează la farmece, e curmată prin moarte violentă, sinucidere în cazul inocente pomenite mai sus, însă uneori poate veni din partea mamei desfrânate, cu mințile tulburate de invidie și ură („Iar cazacii, ca hamieiul, / Împrejurul Annei“), în opoziție cu spiritul matern din „Slujnica“, unde fiul Marko va fi vegheat, dintr-un spirit de sacrificiu, în altă casă, prin acceptarea unei sarci-

ni umilitoare. Așadar, îndrăgostita șevcenkiană iubește o singură dată, sentimentul ei are profunzimea apelor involburate ale Niprului și nu înțelege în ruptul capului să devină necredincioasă. „Dacă plânge - plâng asemeni. / Dacă nu - cânt iară. / Dacă mort e sprâncenatul / Moartea să mă ceară.“

Vinovată sau nu, copila suferă de sindromul fidelității și al deznădejdiei, iar când aceasta din urmă se năruie, e considerat capăt de drum, în ciuda promisiunilor deschiderii altuia: „Popii la mormânt să-mi cânte, / Druștele să plângă; / Mai bine-n sicriu, să nu-i văd/ Fața lui nătăngă.“ De data aceasta, fata, cu ajutorul unei licori fermecate, se va transforma într-un plop cu frunze tremurătoare (în limba ucraineană specia e de genul feminin), semnul intensității sentimentelor, cu adevărat unice. Și de fiecare dată, același cobzar, înfrățit cu durerea sprâncenatelor, ar putea repeta profeticele versuri din „Slujnica“: „Oi, ceață, deasă ceață./ Destin cârpit cu ață!“

Subliniem că nu numai acest exemplu ne trimite la structuri ale folclorului românesc folosite de traducător în tălmăcire, Șevcenko însuși fiind ancorat în creația populară a cazacilor. Textul lui Ion Cozmei se caracterizează printr-o frazare fidelă, traducerea respectând schimbarea ritmului respirației stihurilor bardului ucrainean. Pătruns până la tainele sufletului de fiorul liric, în alternanță cu desfășurări epice pline de dramatism, poetul bucovinean a găsit formula cea mai adecvată poeziei lui Șevcenko, precum în acest ultim - exemplu care ne amintește de Eminescu: „De oi muri îmi vreau mormântul/Pe-o movilă li-nă./Din nemărginita stepă-n/Dulcea Ucraină“.

Având în față această versiune

românească a Marelui Cobzar, o nouă încercare, de va fi vreodată, se va dovedi absolut dificilă, având în vedere faptul că Ion Cozmei a reușit să redea întocmai tensiunea, vibrația și polifonia operei poetului național ucrainean.“

Emil Simion: - Domnule, Ion Cozmei, ce semnificație are pentru dumneavoastră fraza pe care ați rostit-o în ziua de 22 mai 2014 la Kaniv, așezat pe malul Niprului: „Am văzut Kanivul, acum pot să mor fericit!“

Ion Cozmei: La Kaniv, pe Muntele Negru, astăzi Muntele lui Șevcenko, a fost reînsemnat bardul Ucrainei, după ce a murit în anul 1861 la Sankt Petersburg. Conașionalii Marelui Cobzar au ținut cont de dorința poetului de a fi înmormântat, „pe-o movilă/în nemărginită stepă-n/Dulcea-mi Ucraină.“ Monumentul de la Kaniv are o mărțișă aparte, de unde se poate simți și vedea cum „Suspina Niprul larg, se zbate (...) Ridică valu-nvolburat.“ Visul meu a fost împlinit abia la 22 mai 2014, când am văzut cu proprii mi ochi monumentul grandios închinat poetului național al Ucrainei, vizitat de mii și milioane de oameni, care admiră creația lui Șevcenko.

Emil Simion: O întrebare mai delicată: Sper că vă reamintiți că după apariția volumului bilingv „Tinerile mele gânduri“, pe care l-ați lansat în satul dumneavoastră natal, Călinești-Cuparencu, v-am însoțit la Școala Gimnazială din sat, unde v-am sfătuit pe dumneavoastră și pe profesoara Lavinia Costiuc să realizați două puncte biobibliografice în școală: unul dedicat dumneavoastră, ca membru titular al Uniunii Scriitorilor din România, și unul poetului național al Ucrainei, Taras Șevcenko, cu un motto sugestiv din poemul „Captivul“, scris în

1845, ținând cont că la școala din sat se predă obligatoriu și limba ucraineană?

Ion Cozmei: Domnule profesor! Mi-aduc aminte cu plăcere și nostalgie de acea zi. Dar relația mea cu domnișoara Lavinia s-a răcit în ultima vreme. De multă vreme nădăjduiesc să realizez în școala în care am învățat șapte clase, avându-l ca diriginte pe profesorul-scriitor Emanoil Rei, cele două puncte biobibliografice. Trebuie ca și domnișoara Lavinia să dorească acest lucru. Ar trebui ca s-o sfătuiți împreună pe Lavinia, eu fiind gata să donez școlii materialul bibliografic. În ce privește Taras Șevcenko, bănuiesc că v-ați referit la următoarele versuri din „Captivul“, traduse de mine: „Cândva în vesela-Ucraină, / Când satele aveau hodină,/ Ducea un trai fără păcat/ Un biet cazac cu doi copii/ Pe vremea vechii hăt-măunii/Această faptă s-a-ntâmplat. / Duminica, de prânz aproape,/ Când sârbătoarea mai zvonea,/Pe prag stătea-n cămașă albă/Și-n mână cu bandura sa/ Cazacul cel bătrân.“

Emil Simion: Ultima întrebare, de curiozitate. Ce planuri de viitor aveți? Veți aborda și traducerea prozei lui Șevcenko?

Ion Cozmei: Deocamdată, mă fascinează poezia lui Șevcenko. Aștept, cu nerăbdare, apariția la Editura „Bukrek“ din Cernăuți a ediției revăzute și adăugite a „Cobzarului“. Voi continua, prin urmare, traducerea poeziei șevcenkiene, atât timp cât ucrainologii români și ucrainenii mă consideră cel mai bun traducător, în limba română, al poetului național al Ucrainei, iar eu am învățat limba ucraineană literară traducându-l pe Șevcenko.

A consemnat Emil SIMION

Aventurile lui Pipo

Pipo era un pinguin care trăia cu familia lui la Polul Sud. Viața acolo era frumoasă. Cel mai mult îi plăcea să se joace cu prietenii săi, Oswald și Tom.

Într-o zi, pe când se juca în apă cu prietenii lui, a fost răpit de lei de mare. Aceștia l-au dus în fața regelui lor.

- Aruncați-l în temniță! a spus acesta. În seara asta îl voi savura la cină!

Pipo a fost aruncat în temniță. Acolo se gândea cum ar putea scăpa din ghiarele fioroase ale lacomului rege al leilor de mare... și i-a venit o idee strașnică...

A început să sape în podea până a dat de apă. Fericit, cum a ajuns în apă, a început să înoate și... a dat de o insulă înghețată. Se înnoptase, așa că nu i-a stricat un somn profund. Dimineața s-a trezit într-o barcă, care transporta animale la circ.

Ajuns la circ, Pipo nu avea cum să se joace în apă și l-a cuprins o mare tristețe. Era trist, pentru

că nu-i mai avea lângă el pe prietenii săi, Oswald și Tom.

Dar, într-o zi, circul s-a dus să dea o reprezentație la Polul Sud.

Pipo știa că acolo este casa lui și s-a hotărât să evadeze.

Și-a făcut un plan pe care l-a pus în aplicare atunci când îngrijitorul l-a scos din cușcă, lăsându-l nesupravegheat.

A fugit și nu s-a oprit până a ajuns la ocean. A început să înoate în apa oceanului până a dat de niște pinguini care jucau fotbal. Epuizat, dar fericit, Pipo i-a întrebat:

- Pot să mă joc și eu cu voi?
- Sigur! Cum te cheamă?
- Mă cheamă Pipo!
- Ce nume frumos!

Pipo a intrat în joc. Într-un moment de neatenție, este faultat și își fracturează glezna. Puii de pinguin l-au dus la pinguinii mari.

- Ce s-a întâmplat? întreabă aceștia.
- Jucam fotbal și am fost faultat. Mă cheamă Pipo.

- Pipo, va trebui să stai cu piciorul în ghips o lună!

Pipo a fost nevoit să rămână acolo.

Într-o zi, piciorul lui Pipo se vindecă. El își luă rămas bun de la pinguini și se îndreptă spre casă. Obosit și flămând, căzu din picioare și adormi.

A doua zi se trezi transportat de alți pinguini până la poarta unui palat de gheață. Când s-au deschis porțile palatului, Pipo își dă seama că a mai văzut acest loc cu mult timp în urmă și intră în orașul de gheață.

Toată lumea se uita la el fericită. Un pinguin veni spre el și-l întrebă:

- Cum te cheamă?
- Pe mine mă cheamă Pipo.
- Cunoști doi pinguini pe nume Oswald și Tom?
- Da! Mă jucam cu ei când eram mic.
- Iată-i!
- Pipo!
- Oswald! Tom! Acesta este orașul în care m-am născut?!
- Da, Pipo!

În sfârșit, Pipo și-a regăsit familia!

Vlad TUȚĂ,
elev

DECEMBRIE, LA REVĂRSARE DE ANI

Aud gongul soarelui bătând momentul trecerii în echinocțiul de iarnă.
Tăcerea absolut exclusivistă a căderii primului fulg din iarna aceasta.
S-a petrecut: unde, - când?
Fulgii cu steluțe-n frunte, prinși într-o pânză de păianjen.
Goliciunea unui copac desfrunzit își caută adăpost într-o pădure tăiată în condiții ilegale.
Din risipe de fiecare zi liniile cefereului marfă încep să se contracte, la temperaturi din ce în ce mai joase.
O sculpură dintr-o tabără de vară, aidoma unei flori de colț răsărite dintr-o crăpătură de stâncă, va încerca să reziste intemperiilor sezonului rece.
Ca să cazi teatral pe un ghețuș, trebuie să ai... înclinație. Ca să razi de un alter ego, cum face figuri pe spate după ce a căzut, n-ai nevoie de umor.
Albă câmpia, albă tăcerea iernii - tărâm de puritate mixtă.
Din fonduri nerambursabile, Primăria a inaugurat o dimineată înghețată pe pistele pentru bicicliști.
Străfulgerări de soare, prinse în radarul unei pânze de păianjen, într-o veche magazie.
Trimit un fulg de zăpadă ca să se topească de dor pe obrăjorul iubitei mele.
Casa melcului - nelocuită, neîncălzită; o cupă pentru servit o porție de tristețe.
Primii țurțuri se apleacă apă să bea din mâna unui copil, dornic să savureze o înghețată... mângâiată!
Într-o fereastră cu geam termopan, a răsărit dintr-un ghiveci poleit o crăciuniță.
Sistemul de încălzire - cel de-al doilea „soare“ destinat habitatului.
Fugind de mine, norocul de la marea tragere loto a anului a fugit de sine.
O promisiune din partea guvernanților: Cu lumina din cupa inimii vom putea lumina penele de curent cauzate de viscol.
Copil peticind urdinișul stupului cu o beteală culeasă din Pomul de Crăciun.
Prevederea e mama înțelepciunii, iar adunarea vrăbiilor, pe sub streșini, sunt expresii bizare ale „fiicelor“ ei.

Mult stimată domnule redactor-șef, Ion Robciuc,

Vă mulțumesc din inimă pentru publicarea poeziilor mele: „Maria“, „Inimă de preot“ și „Măria Sa, Agricultorul“ în „Curierul ucrainean“.

Aș vrea să vă spun că eu sunt acela care, la Negostina, umblă din poartă-n poartă aducând cititorilor ziarul „Curierul ucrainean“ și celelalte ziare ucrainene.

Având tot timpul legătură cu cititorii, pot să spun cu bucurie că parodiile domnului Lucian Perța la poeziile mele sunt apreciate și au un frumos ecou în rândul cititorilor „Curierului ucrainean“. Până și în simpatica cârciumioară din Negostina aceste parodii sunt citite la mese unde oamenii, sătui de politică, le savurează ca pe un vin bun și dulce...

Cititorii mei din Negostina transmit dlui Lucian Perța multe mulțumiri la fel și dumneavoastră că le publicați.

Acum vă mai trimit o nouă poezie „Olguța“, având în vedere că Olguța este „eroul“ domnului Lucian Perța după poezia „Maria“, care a fost publicată în „Curierul ucrainean“.

Vă mulțumesc, dorindu-vă ani frumoși, fără griji, satisfacții și multă, multă sănătate.

Cu stimă și respect,
Mihai Voloșciuc

La mulți ani! sărbătorii din luna decembrie

- Șendroi Terezia, redactor al ziarului „Ukrainskyi visnyk“, s-a născut la 12 decembrie 1956.
 - Colotelo Iaroslava, fost consilier principal la Ministerul Culturii, s-a născut la 28 decembrie 1954.
 - Fartușnic Dorina, administrator, s-a născut la 29 decembrie 1958.
- Tuturor doamnelor noastre multă sănătate, fericire și prosperitate.

Pentru decepții, Anul Nou organizează o tombolă populară de promisiuni [electorale] neonorate.
Căderile focurilor de artifici, la cumpăna dintre ani - un cosmic epitaf ce ne-amintește de ora zero.
La munte lupul flămând și însetat mușcă din primele straturi de zăpadă.
Mă bat cu iluzii și-aduc cu taxiul plătit de mine, un tată bătrân în vizită la fiul său.
Din lipsă de fulgi autentici, în văzduhul drogaților cu substanțe interzise, între tentație și candoare zboară îngeri și demoni.
Poți vedea aerul dimineților reci unduind răsufierea gurilor de la sistemul de canalizare.
Ce bine e acasă așteptând Crăciunul!
Bolta cerească - celestă casă de schimb: Noaptea de Revelion o preschimbă în stele.
Cântecul canarului din colivie, atent la libertatea de exprimare feerică a bradului de Crăciun.
Prognoză meteo: Pe o fâșie a orizontului nostru lăuntric la noapte va ninge!
Sfânta seară de Crăciun? Bunicii știau s-o colinde cu smerenie invocând Taina Copilăriei.
Să fie timpul lung și iarna scurtă. Asta da, urare de păstrat... la pungă.
Orbitoare sarabandă de vise - fiori de artificii căzând la miezul nopții de An Nou.
Căutând în fantezii luminoase - în plin decembrie - un București, împânzit de feerie.
Un glob din bradul de Crăciun se privește pe sine ca pe-o unealtă de sărbătoare.
Amintirea despre anul care e pe sfârșite - întâia treaptă dintr-un urcus neîntrerupt.
Fuge anul. Cu încetinitorul aparatului de filmat prind doar o CLIPĂ.
Luna dinspre zorii de Revelion, gong de aur, bate sus ceasul utreniei pentru slujba zilei de Sfântul Vasile.

.....
Primiți cu sorcova?
Sorcova, ca mine...
Sorcova, ca tine...
Ca noi toți - Sorcova:
Vesela susținătoare a inimilor.
Dreptul bucuriei de-a rămâne în picioare, în acest An Nou, să fie cu noi: plocoane vii aduse Luminii!

Mihai MATEICIUC

OLGUȚA

Căutând-o pe Maria acasă și-n sat
Cu-atâta elan și pasiune,
De-Olguța ei blondă-ntr-o zi eu am dat,
Ce pare a fi o minune...

E ca și Maria, frumoasă ca ea,
Înaltă-nțeleaptă, subțire,
Cu-o voce ce nu poți aici compara
Cu cea mai de preț strălucire.

Privind-o pe-Olguța sub ramuri de tei,
Unde-am întâlnit-o spre seară,
Credeam că privesc ochii dulci-ai mamei ei
Albaștri ca cerul de vară.

În clipa aceea nici nu prea știam,
E-Olguța, sau însăși Maria?
Cu-atâta iubire, atunci o priveam,
De mă fascina bucuria.

Credeam c-o putere, sau poate-un mister,
Mi-a scos pe Olguța în față,
Să văd în făptura ei zâmbet de cer,
Ce-avea și Maria-n povăț...

Am vrut din iubire ușor s-o ating,
Cum soarele-atinge câmpia,
Și-acolo sub tei cumva să mă conving,
Olguța e, sau chiar Maria?

Și cât aș fi vrut să nu fi fost așa,
Ci invers să fi fost spre bine,
Maria în locul fiicei de era
Ar fi mers ca-n alți ani cu mine.

Dar totuși am fost mulțumit pe deplin,
Ca după-un „concert“ ciocârliă,
Că-nalta Olguța cu-n chip drag și fin
E dulce, precum e Maria.

Mihai VOLOȘCIUC

Între scriitorii importanți ai literaturii ucrainene din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul celui următor (Ivan Franko, Lesea Ukrainka, Mychailo Kofiubynskyi, Olha Kobyleanska, Vasyl Stefanyk, Marko Ceremșyna ș.a.) un loc aparte îi revine lui Stepan Vasylcenko.

Ca și Stefanyk sau Ceremșyna, Stepan Vasylcenko este considerat un maestru al prozei scurte. În privința tematicii schițelor și povestirilor sale, merită menționată chiar mărturia sa: „În general, pentru încercările mele literare, n-am ales o tematică îndepărtată, abstractă, ci am luat-o din viață, din ceea ce mă înconjoară și mă impresionează“. De aceea, nu e greșit să remarcăm că scrierile lui Stepan Vasylcenko își trag seva din două teme majore - cea a satului ucrainean și cea a școlii, cele două medii în care a trăit Vasylcenko cei mai mulți ani. Iată deci scurte date biografice (după Mykola Korsiuk, tabel cronologic la Stepan Vasylcenko, „Anii tinereții“, Editura Kriterion, București, 1978), menite să întărească mărturisirea scriitorului:

Stepan Vasylcenko (pseudonimul lui Stepan Panasenکو) s-a născut la 8 ianuarie 1878 la Icinia din ținutul Cernihivului într-o familie de țărani lipsiți de pământ. După absolvirea seminarului pedagogic, a fost învățător în ținutul Kievului și al Poltavei. În 1904, devine student al Institutului Pedagogic din Hluchiv. Pentru atitudinea sa ostilă față de autorități, a fost persecutat și arestat. În timpul Primului Război Mondial, Stepan Vasylcenko a fost mobilizat și a comandat o companie de geniști. După revoluția din 1917, a fost învățător la Kiev și director de orfelinat. Până în 1917, i-au apărut două culegeri: „Schițe“ (1911) și „Povestiri“ (1915), iar după acest an, operele lui au cunoscut numeroase ediții, dintre care cea mai cuprinzătoare - „Opere“, 4 vol. (1960).

Stepan Vasylcenko moare la 11 august 1932, lăsând o valoroasă moștenire literară.

— Vasyl Ivanovyci, nu cumva aveți vreo gazetă sau vreo carte? - îl întrebă căruțașul Antin pe monopolist, legându-și în batistă banii primiți pentru cărașie.

Vasyl Ivanovyci, un mărunț boiernaș de vârstă mijlocie, cu pantece rotund, trase din țigară și slobozi un nor de fum.

— Păi, la ce-ți trebuie cartea? - întrebă el, încruntându-și sprâncenele răruțe.

— Așa, să-mi petrec cu ceva vremea în zi de sărbătoare, că nici nu mai țin minte de când n-am avut în casă o carte, - răspunse Antin, - cre' că am uitat și alfabetul.

— Și crezi că-i vreo pagubă?... La drept vorbind, cititul cărților e o treabă deșartă! - spuse Vasyl Ivanovyci. - Și nici nu-i de nasul tău.

— Asta cam așa e, la ce ne-ar folosi nouă cărțile? - se învoi Antin. - Că uneori, de atâta treabă, n-ai timp nici să-ți ridici privirea, darămite să-ți mai arunci ochii pe o carte!.. Da' cu toate astea, zic, nu s-ar găsi ceva de citit pentru mine? - mai spuse Antin după ce-și trase suflul. - Ceva așa, să-mi omor timpul după-amiază.

— Păi, în cazul ăsta, uite ce-i, - zise monopolistul după ce se gândi, - îți aduc Psaltirea. Într-o zi de sărbătoare, o carte mai potrivită nici că se poate.

— Psaltire am și eu, Vasyl Ivanovyci, - zise Antin. — N-aveți altceva?... Să zicem, vreuna în care scrie despre libertate și despre pământ?

Vasyl Ivanovyci privi încruntat într-o parte și-și mușcă buza.

— Cărți d-astea cum zici tu, frățioare, io n-am. Pentru asemenea cărți, azi știi unde ajungi? - Vasyl Ivanovyci îl privi cu asprime pe Antin. — Ferește-te ca de foc, Antine, de asemenea cărți! Te sfătuiesc prietenește. Iar dacă chiar te-

Aritmetică țărănească

a apucat așa un dor de citit, stai că-ți aduc acuși altfel de carte.

Vasyl Ivanovyci se duse în altă încăpere, deschise dulapul și începu să cotrobăie în grămada de hârtii și de cărți. Scoase de dedesubt Culegerea de probleme a lui Evtușevskyi, scutură praful de pe copertele terfelogite și i-o duse lui Antin.

— Na, Antine, o carte, - zise Vasyl Ivanovyci, întinzându-i culegerea. - Asta nu-i o carte oarecare, e una folositoare! Găsești în ea tot felul de probleme: îți bați capul, până o scoți la capăt.

— Mulțumesc, Vasyl Ivanovyci, - zise Antin. Și, fără să se uite la ea, puse cartea subsuoară, dădu bună ziua și plecă. Vasyl Ivanovyci rămase în ușă, privi îndelung în urma lui, apoi răsă încetișor.

Vesel și bucuros, surâzând în barba-i rară, Vasyl Ivanovyci intră în camera alăturată pentru masa de prânz.

După ce-și făcu siesta, monopolistul își luă bastonul și plecă să se preumbe. Iată-l pe Vasyl Ivanovyci: pășește agale prin sat, sprijinindu-se-n baston. În fața curților și a caselor, stau pâlcuri de bărbați și femei - vorbesc de-ale lor. Copiii se zbenguie prin iarbă; de undeva răzbate cântecul unor fete. În sat nu sunt alți „domni“ în afară de Vasyl Ivanovyci, iar el se simte aici ca un mic cneaz. Oamenii îl salută cu plecăciuni adânci, iar el dă din cap mulțumit. Respectul față de persoana lui îi face mare plăcere.

Iată trece țăranul Lytovka - un zdrachon de mujic - și ce plecăciune slugarnică face, de zici că-i un stejar bătut de furtună.

Vasyl Ivanovyci își dă seama de ce se pleacă în halul ăsta Lytovka în fața lui: se apropie sorocul poliței, iar parale, se vede treaba, nu prea are...

„Nu-i nimic, - gândește el, - îl mai păsuim, numai să plătească la urmă și dobânda“.

Vasyl Ivanovyci merge mai departe prin sat, mormăie ceva ca țârcovnicii, privește în jur cu ochi de stăpân, pentru a se convinge că totul e în ordine.

S-a stropșit la niște plozi ca să nu facă obrăznicii, a ciupit o nevestică tânără care ieșise la fântână după apă.

A ajuns în dreptul curții lui Antin și ce vede? Lângă casă, sub vișini, s-au adunat câțiva oameni, discută, rād. Între ei, Antin cu cartea-n mână.

„Aha, citesc cartea pe care i-am dat-o eu! - gândi Vasyk Ivanovyci. - Bine, las' să citească“. El se opri în dreptul vișinilor și întrebă:

— Ei, cum e? V-a plăcut cărticica?

— Nimic de zis, - răspunse Antin. — E o carte destul de veselă.

— Ei, atunci citiți, citiți mai departe! - zise Vasyk Ivanovyci și-și văzu de drum.

„I-auzi, cartea e destul de veselă!.. - răsă în sinea lui. - Lor poți să le îndrugi orice. Ba se mai și hlizesc! Ce-or fi găsit acolo de răs?“

Apoi curiozitatea îi dădu ghes să-i asculte. Se întoarse din drum, se apropie tiptil de gard și începu să tragă cu urechea.

Antin citea silabisind:

— „Un țăran s-a tocmit să aducă cu căruța de la oraș 50 de lămpi; pentru fiecare lampă ajunsă întregă la destinație ar fi primit câte 50 de copeici, iar pentru fiecare lampă spartă urma să i se oprească chirigiului din simbrie câte 1 rublă și 20 de copeici. Pe drum, s-au spart 3 lămpi.

Cât a câștigat țăranul pentru transportul lămpilor?“

Antin, terminând de citit, își înălță fața roșie de încordare și se uită cu o privire veselă la ascultători.

— Așadar, întreabă: cât o fi câștigat ăla? - răsând, talmăcește Antin cu vorbele sale.

— Cre' că a câștigat mai mult de-o groază! - zise un moț bărbos care purta pantaloni albi; apoi își scoase pipa din gură și se porni să rādă-n hohote.

— Nu știi cât o fi câștigat, da' știu că dacă o să câștige tot așa, curând o să rămână și fără gloaba de cal, - adăugă cu vioiciune roșcatul Ohrim. - Ducă-se naibii așa câștig, că mai bine lipsă!

— Asta o fi tot așa, - începu să povestească moșul cu pantaloni albi, - cum a câștigat flăcăul lu' Zaharko la boier. A fost o săptămână la batoza boierului, iar sâmbătă a venit acasă. „Ei, băiete, - zice tat-su, - dă-mi niște bani: mă duc mâine la oraș, că tre' să cumpăr ceva“. Iar el stă și-i zice: „Acum că m-ai bate, că m-ai certa, da' să știi că n-am adus niciun ban!“ Iar taică-su: „Da' ce-ai făcut cu ei, pui de lele ce ești? I-ai pierdut sau poate ți i-a furat careva?“ „Nici că mi-ar părea atât de rău, dacă i-aș fi pierdut sau mi i-ar fi furat, da' io nici măcar nu i-am văzut!..“ Apoi s-a apucat de-a povestit că acolo s-a fărmat ceva la vânturătoare și au dat vina pe el. Vechilul l-a ocărât în toate felurile, iar la plată nu numai că nu i-a dat nicio copeică, da' i-a poruncit să vină la muncă încă o săptămână, da' fără plată, pentru a acoperi paguba. Iar tatăl l-a ascultat cât l-a ascultat și la urmă i-a zis: „Dacă o să câștigi, fiule, mereu așa, curând ai să ajungi gospodar de frunte...“ Tot atâta, zic, o fi câștigat și ăla cu lămpile, cât a câștigat ăsta cu vânturătoarea, - încheie moșul.

Toți se puseră pe răs.

— Lampa e un lucru gingaș, - ziceau unii, - de cum se zdruncină căruța mai tare, s-a și făcut țândări. Cin' te-a pus să faci așa o cărașie?

— Faci, - spuse un om posomorât, - dacă în casă n-ai nici măcar un codru de pâine.

După ce au întors problema cu lămpile pe toate părțile, bărbații tăcură, iar Antin luă cartea și se apucă să citească mai departe.

„Ia te uită!“ - se gândi Vasyl Ivanovyci și se puse să asculte mai atent.

— „Un boier, - continua să citească Antin, - avea o parcelă de 857 de deseatine¹, alta, cu 130 de deseatine mai mult, iar a treia, cu 150 de deseatine mai mult decât avea cea de-a doua parcelă. Câte deseatine avea boierul?“

Terminând de citit problema, Antin începu să explice în felul lui:

— O bucată de pământ, zice, avea 857 de deseatine, în a doua avea cu 130 mai multe, iar în a treia încă și mai multe!.. Iar după aceea mai și întreabă, - aici Antin ridică un deget în sus, - cât pământ avea boierul?

— Păi, cre' că avea mai mult decât toată obștea noastră! - zise careva răsând. - Că dacă măcar una dintre parcelele alea ne-ar da s-o împărțim între noi, ne-ar ajunge și nouă, și copiilor noștri.

¹deseatină - suprafață agrară, egală cu 1,092 ha (C. Ir.).

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Corneliu IROD

(Dramă în trei acte)

(Urmare din numărul 267/268)

Stecha: (De după scenă) Bine, bine.

Vocile: Iată o fată curajoasă, da, da!

Altă voce: Moțul de cazac și mustățile-i lipsesc, și se duce și-n iad...

A treia voce: Așa se va crede - că-i un cazac.

Gazda: V-a luat-o înainte fata; se va duce și voi veți plăti.

Vocea: Sau bem rachiu și îmbucăm slănină pe pâine.

Gazda: Vom vedea, vom vedea, cine va câștiga. Da' de ce stăm? Ca să nu ia muzicanții banii degeaba, hai să învățăm un joc. Ia, ziceți unul de-al nostru (*Grupul se desface, muzica începe să cânte, un cazac cu o fată începe să danseze, apoi și ceilalți intră în joc. Încet cade cortina.*)

(Interiorul unei cârciumi ruinate. Pereții fără

ACTUL AL III-lea

tavan, frângerii atârând. Totul e acoperit cu zăpadă și luminat de razele lunii. Câteva clipe de tăcere. De departe se aude un cântec care se tot apropie și apare Stecha cântând ca să-și facă curaj: „Ah, cerceii!..” Se oprește în dreptul so-bei dărmate și se uită cu circumspecție în jur.)

Stecha: Ce frică-mi-e! Oare unde sunt ei? Nici caii nu se văd. Nu cumva au șters-o? Asta ar fi bună! Pentru doi bănuți să-mi fi vândut fericirea... (Se uită la niște urme). Nu, în afară de urmele mele, nici o altă urmă nu se vede... Chiar..., dacă m-au păcălit și au luat-o pe alt drum? Fi-ți-ar să-ți fie, sutașă! Să fug repede acasă, să văd dacă nu s-a întâmplat ceva acolo. Dacă se află că eu am ajutat, atunci totul s-a dus... (Grăbită, vrea să se întoarcă. Înaintea ei apare Nazar cu Halea în brațe).

Stecha: Voi sunteți? Locul ăsta e de groază... S-a întâmplat ceva?

Nazar: (O lasă pe Halea din brațe). Nimic, nu te speria. Caii sunt aici?

Stecha: Nu, nu i-am văzut.

Nazar: Fugi și te uită... și dacă nu sunt, alergi până-n sat, poate-i întâlnești pe drum.

Halea: Stecho, de ce nu pleci? Fugi mai repede. Se va trezi tata!.. Du-te odată!

Stecha: Acușica, duduița mea, pentru matală zbor și până la capătul pământului.

(În grabă scoate din sobă o mărturie).

Halea: Ce faci?

Stecha: Nimic; asta împotriva lupilor. (Repede se depărtează).

Halea: Să ieșim în drum; aici mi-e frică.

Nazar: Nu se poate, inimioara mea; acolo ne poate vedea cineva; aici nu intră nimeni.

Halea: (Cu supărare) Fie, fă cum știi; eu..., eu am făcut totul... Doamne! În zori se va trezi tata... Of, Nazare! Ce-am făcut eu!..

Nazar: Ceva mai bun nici că s-a putut.

Halya: Tata mă va blestema.

Nazar: Să se blesteme pe sine... Ai înghețat, suflețelul meu? Ia haina mea! (Scoate haina groasă de pe spate și o așterne jos). Odihnește-te, dragostea mea; pune-ți piciorușele în căciula mea (Halea se așază pe haină. Nazar îi pune picioarele în căciula lui). Așaa, va fi mult mai cald, (O sărută) mult mai cald, iubirea mea.

Halya: O, vulturul meu, șoimanul meu drag! Ce cald îmi este, cât de fericită sunt!.. Numai că simt o teamă: tatăl meu este atât de supărat.

Nazar: Nu te teme, pușorul meu, nimic rău nu se va întâmpla cât timp eu sunt cu tine. Nu te teme, numai iubeste-mă. Eu m-am gândit atunci... când...

Halea: Când? La ce te-ai gândit? Poate la

NAZAR STODOLEA

de Taras Șevcenko

ceva rău?

Nazar: Nu că... la ceva rău, acum nu avem voie să ne gândim la ceva rău, pentru că inima ne este plină de bucurie. Iar mâine...; ce va fi mâine cu mine?! Eu voi muri, pe mine mă va sugruma propria mea fericire, propria mea soartă (*Pune capul său pe genunchii ei. Halea își trece mâna prin părul lui; Nazar își ridică ușor capul și privește cu duioșie în ochii ei*). Of, ochii mei, ochii mei căprui, priviți-mă, stelele mele tainice! (*Tace câteva clipe*). Inimioara mea, așa că n-ai spus tatălui tău că te vei mărita cu polcovnicul? Așa-i?

Halea: Iarăși! Cum ești tu, cu adevărat vorbind!.. Eu am să plâng. Doar el nu mi-a vorbit nici o clipă de polcovnic, deci cum puteam să-i spun așa ceva?

Nazar: Biata de tine! El te vindea și tu habar n-aveai. Iartă-l. Milostivul Dumnezeu să-l judece pe lumea cealaltă și să-l pedepsească.

Halea: Am să mă rog pentru păcatele lui. Poate că Dumnezeu îl va ierta.

Nazar: Roagă-te pentru cine vrei, numai să nu trădezi iubirea noastră, porumbița mea... Altfel, eu voi muri.

Halea: Cât de ciudat ești! Tu crezi că eu te iubesc doar așa. Nu, Nazare, eu... nu că te iubesc, eu nu știu câteodată ce să fac... Cum să-ți explic? Mi-e și frică! Știi ceva? Când eu te privesc, am impresia că tu ești eu, iar eu sunt tu. E-atât de straniu; nu știu de ce simt așa. Când rămân singură, numai la tine mă gândesc, numai la tine; și deodată te văd la Cihyryn, în fața clădirii hatmanului, pe un cal negru, călărind voinicește, iar toate damele hatmanului, ale polcovnicului, nu se uită nicăieri, decât la tine... Și-ndată mi se-ntunecă în ochi... încep să plâng și să simt o mare greutate la inimă. De unde mi se trage asta, Nazare, tu nu știi?

Nazar: Știu, inimioara mea, știu! Cât de dragă-mi ești când vorbești așa! Spune încă o dată, îmbrățișează-mă (*Se îmbrățișează, se sărută*). Încă o dată, ultima dată (*Iarăși îi pune capul pe genunchii*).

Halea: Cât de fericită sunt cu tine! Oare tot timpul vom fi atât de fericiți? Spune-mi, Nazare!

Nazar: (Neridicându-și capul). Toată viața.

Halea: Și unde vom pleca?

Nazar: În rai.

Halya: Asta știi; dar unde-i raiul ăsta?

Nazar: (Ridicând capul) Nu mă întreba acum; încă nu știu nimic. Noi vom pleca acolo unde nu va fi nici polcovnicul, nici tatăl tău, unde e numai libertate, libertate și fericire. O, cât de frumos vom trăi noi acolo! Îți voi ridica o casă, mare și luminoasă, am s-o înfrumusețez cu diferite culori - cu negru, albastru, verde, și altele, și altele, pe tine am să te împodobesc cu mătasuri și aur, te voi așeza pe un scaun de aur ca pe o prințesă și, cât timp voi trăi, n-am să conțin să te admir și să te iubesc. Dar, oare, eu voi muri vreodată? Nu, eu nu voi muri niciodată! Cât timp vei fi cu mine, moartea nu va avea curaj nici măcar să se uite la casa noastră.

Halea: (Cu tristețe) Vai, nu Nazare, nu vorbi așa! Mi s-a făcut frică și inima a tresărit, și m-a durut, de parcă a simțit vreun ceas rău sau vreun necaz.

Nazar: Ce fel de necaz? Unde-i necazul? Pentru noi el nu există în lume.

Halea: Nu știu, Nazare, numai că inima mea simte o greutate, o amărăciune... Eu mă tot gân-

deam la tata.

Nazar: De ce te tot gândești la el? Nu te mai gândi și vom fi fericiți. Știi, când vom ajunge la Kodak - este un oraș în Zaporojie - ei, când vom ajunge acolo, imediat vom merge la biserică și ne vom cununa; atunci nici hatmanul nu ne va mai despărți, iar noi, acolo, vom trăi fericiți multă, multă vreme. Tu vei cânta și vei dansa, iar eu voi

cânta la bandură și-ți voi povesti despre faptele vitejești ale cazacilor, despre Sava Cealyi, despre Svirhovskiyi, despre toți, toți cazacii noștri aprigi. Apoi, îmi vei crește un fiu - un flăcău oacheș, pe care îl vom trimite în Sicea căzăcească; acolo îl voi pune în fața adunării căzăcești și voi zice: „Iubiți-l, admirați-l - este fiul meu! A crescut, a educat așa un voinic, Halea mea!” Ei, cum ți se pare?..

Halea: E plăcut, Nazare al meu, iubitul meu, dar inima tot nu-mi dă pace. Simt că tata s-a trezit deja și mă caută.

Nazar: Dumnezeu știe ce mai gândești tu! Iată, îndată vor sosi caii și nimeni nu ne va mai găsi, de-ar răsturna și pământul. Nu-ți mai face griji, rândunica mea!

Halea: Știi ceva? Să mergem acasă, să-l trezim, să-ngenunchem în fața lui... și el ne va ierta, el mă iubește.

Nazar: Oare nu l-am rugat eu, oare n-am îngenunchat în fața lui? Doar ai văzut!

Halea: Am văzut, într-adevăr, l-ai rugat... Nazare, el e, totuși, tatăl meu.

Nazar: Mai bine să nu știi de așa un tată.

Halea: Tu te superi, Nazare! Nu te supăra, dragul meu, oacheșul meu. Uită-te la mine, eu sunt veselă, nu-mi pare rău că am părăsit... Sărută-mă, șoimule meu drag, viteazule meu înaripat (*Se îmbrățișează și se sărută*).

Nazar: O, bucuria mea, visul meu fermecător! Nu te-ngrijora, inimioara mea. În curând vom zbura atât de repede, că nici vântul nu ne va putea ajunge. Iar noaptea-i noapte! Parcă ne patronează fericirea. Liniștită, luminoasă, ca și ochii tăi. Nu te temi? Rămâi puțin singură, iar eu mă duc să mă uit pe drum.

Halea: Nu, nu mă tem.

Nazar: De ce iarăși te-ai îngrijorat?

Halea: Nu-i nimic. Mi-am amintit-o pe răposata mamă. Ea îmi povestea că-n această cârciumă, demult, a-nnoptat un mare comandant zaporojean, iar a doua zi l-au găsit la Teasmyn; și că tot aici Bogdan s-a întâlnit cu fiul său Tymofi, când cazacii l-au adus din Moldova, acoperit cu purpură, și că aici zaporojenii i-au tăiat pe evrei. Din acea vreme nimeni n-a mai locuit aici: toată noaptea umblă evreii morți... Uh, ce groaznic e locul ăsta!

Nazar: Măicuța ta, Dumnezeu știe ce lucruri ți-a îndrăguit.

Halea: Ea se jura că toate sunt adevărate. Nu te du, mai bine rămâi aici cu mine, sau mergem amândoi. Mi-e greu să mă despart de tine și pentru o clipă.

Nazar: Nu mă mai duc... Tu n-ai înghețat?

Halea: Nu, căciula ta este atât de călduroasă (*Scoate căciula din picioare și o sărută*). O, căciula mea dragă! Pune-o, că și tu ai înghețat.

Nazar: Pune-o tu. Eu am să mă uit la tine, să văd cum arăți într-o căciulă căzăcească (*Ea își pune căciula și el o admiră*). Minune!.. Niște mustăți negre, o sabie de Damasc, un pistol la brâu - cazac, orice-ai zice (*O sărută*). Cazacul meu sprâncenat!

Halea: (Îi pune lui căciula) Așaaa, e mai bine! Stai, să-ți agăț o panglicuță. Știi, cum la nuntă se obișnuiește mirelui?

Nazar: Asta chiar mâine vei face...

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Eusebie FRAȘENIUC

Cuvântul Președintelui rostit în Ziua cinstirii memoriei victimelor holodomorurilor din Ucraina

Preacinstiți părinți, mult stimați compatrioți, dragi ucraineni,

Pretutindeni în Ucraina, în fiecare colțișor al ei și în zeci de țări ale lumii ne plecăm capetele în fața memoriei milioanele de victime ale Holodomorului din 1932-1933. În fața copiilor mici a căror viață de înger a fost frântă și cărora li s-a furat viitorul. În fața mamelor care au făcut tot ce era omenește posibil pentru a-și salva familiile și copiii, dar care nu au reușit să facă acest lucru. În fața oamenilor în vârstă, depozitari ai înțelepciunii, spiritului, memoriei și moralei ucrainene. În fața țăranilor plini de voință și speranță care cultivau pâinea cu care puteau hrăni câteva țări, dar care au fost jefuiți.

În fața Renașterii executate: a artiștilor, scriitorilor, poezilor și oamenilor de știință majoritatea cărora a fost exterminată prin foametea din anii 1932-1933.

Să-i pomenim pe toți: pe moșii și strămoșii noștri, pe membrii cunoscuți ai familiilor noastre căci în Ucraina aproape că nu este familie care să nu fi suferit din cauza Holodomorului, pe cei necunoscuți frați și surori care au pierit fără nicio vină și care își dorm somnul de veci pe pământul ucrainean.

Glasurele lor, gemetele și rugăciunile lor răzbat și astăzi din trecut către noi. Iar noi le promitem: Nu vom uita! Nu vom trăda! Nu vom ierta!

Expertul polonez în drept penal, Rafal Lemkin, a fost primul care a formulat și a fundamentat termenul „genocid“, cu patru ani înainte ca să facă ONU acest lucru. Încă din anul 1953, el a demonstrat extrem de convingător că Holodomorul din Ucraina este un exemplu clasic de genocid.

Zeci de parlamente din lume au calificat și ele Holodomorul drept genocid.

În anul 2006, Rada Supremă a Ucrainei a recunoscut, în sfârșit, Holodomorul drept genocid.

Votul meu s-a alăturat votului deputaților care au adoptat atunci această lege istorică. Sunt mândru de acest lucru. Am avut onoarea să votez pentru această lege istorică. Dar și mai important este faptul că Holodomorul ca genocid s-a întipărit în memoria noastră istorică.

Potrivit celor mai recente sondaje de opinie, trei pătrimi dintre ucraineni sunt ferm convinși că Holodomorul a fost un genocid al poporului ucrainean, iar numărul aceluia care nu recunosc genocidul scade vertiginos. Căci faptele sunt grăitoare.

Hai să ne gândim de ce a fost necesar genocidul? Răspunsul este evident. Același Lemkin a spus: „Cu toate că era dependent de Moscova, ucraineanul a respins colectivizarea, acceptând mai degrabă deportarea sau chiar moartea... Țăranii erau păstrătorii tradiției și spiritului național al Ucrainei. Și atunci arma folosită împotriva lor era, probabil, cea mai cumplită - exterminarea prin foamete“.

Un alt reputat cercetător al Holodomorului, James Mace, a afirmat că Stalin a dorit „să extermină țăranimea ucraineană, intelectualitatea ucraineană, limba ucraineană, spiritul ucrainean, cultura ucraineană și istoria ucraineană, să distrugă Ucraina ca țară“.

Dragi compatrioți,

Având în urma noastră experiența Războiului civil din 2014 pentru independență cu un dușman care ne-a invadat pământul, privim acum cu alți ochi evenimentele din '32-'33. Iar aceste evenimente au fost, de fapt, un război adevărat și, la fel ca și acum, un război nedeclarat împotriva Ucrainei.

Războiul din 1932-1933 era purtat după toate regulile imperiale ale operațiunilor coloniale, folosindu-se împotriva țăranilor neînarmați atât detașamentele speciale de partid, cât și trupele de interne.

Republica Sovietică Socialistă Ucraineană a fost blocată de trupe speciale de interne, iar populația din raioanele cuprinse de foamete era exterminată fără milă prin înfometare.

Propaganda bolșevică a bătut toate recordurile minciunii și urii împotriva oamenilor, justificând crimele regimului împotriva țăranimii.

Se pare că urmașii spirituali ai lui Stalin-Kaganovici, Postișev - nu s-au pierdut în negura istoriei. Ei desfășoară un bal sângeros pe teritoriile temporar ocupate ale așa-ziselor „Republica Populară Luhansk“ și „Republica Populară Donețk“. Ei repetă acolo experimentul criminal din timpul Holodomorului, privându-i pe oameni pașnici de produse alimentare. Ne vin în memorie și alte analogii înspăimântătoare. Conducerea URSS refuza orice ajutor oferit țăranilor care sufereau de foame. Iar atunci când galițienii trimiteau cu pluta pe râurile Zbruci și Buh alimente fraților lor ucraineni, grănicerii sovietici trăgeau în oamenii care încercau să intre în posesia hranei salvatoare.

Astăzi, pe teritoriile ocupate ale Donbasului încep revolte ale foamei, iar separatiștii trag cu arma în mașinile care transportă ajutorul umanitar ucrainean.

Dragi compatrioți,

În cei doi ani ai genocidului bolșevic Ucraina a pierdut, potrivit diverselor studii, între 4 și 10 milioane de cetățeni nevinovați.

Vă rog să vă gândiți: numărul victimelor în războiul lui Stalin împotriva ucrainenilor a depășit pe cel al victimelor Primului Război Mondial din toate țările beligerante.

„Un sfert din totalul populației sătești - bărbați, femei și copii - au murit sau au fost pe punctul de a muri. Restul oamenilor erau atât de slăbiți, încât nu aveau putere nici măcar să-și îngroape rudele sau vecinii“ - scria Robert Conquest, un alt cercetător cunoscut al Holodomorului, autorul cărții „Secerișul durerii“.

Principalul factor al pierderilor catastrofale ale poporului nostru a fost inexistența statului național și a Forțelor Militare naționale, capabile să apere propriul popor.

Ucraina a fost cea mai mare țară dintre țările europene care nu au reușit să obțină independența în perioada interbelică sau care și-au pierdut independența. Holodomorul ca genocid

s-a întipărit în codul genetic al națiunii, a devenit parte a conștiinței noastre istorice.

Astăzi, pretutindeni - în sate și orașe - sunt trase clopotele în memoria victimelor Holodomorului. Se aprind lumânări. Sunt sigur că fiecare dintre noi, ucrainenii din întreaga lume, trebuie să aprindă astăzi o lumânare și să o așeze la fereastră în memoria victimelor Holodomorului.

Și această lumină veșnică ne căleşte voința de victorie care va veni negreșit. Memoria despre tragediile naționale, despre vremurile întunecate și zbuciumate ne unește, ne face mai puternici și mai înțelepți. Datorită acestei forțe și înțelepciunii, cu o lună în urmă, poporul ucrainean a dat o sentință dreaptă rămășiței maloruse a Partidului Comunist al URSS. Pentru prima dată în aproape o sută de ani, în Parlamentul Ucrainei nu au intrat comuniștii, această a cincea coloană care poartă o parte de responsabilitate pentru genocidul poporului ucrainean. De fapt, puțini mai țin minte că primul congres al PC(b) al Ucrainei nu s-a desfășurat în Ucraina. Acum, acest partid care nu s-a căit pentru crimele împotriva poporului a fost aruncat la groapa de gunoi a istoriei.

În Ucraina nu ar fi avut loc niciodată o tragedie, precum Holodomorul dacă noi am fi fost un stat independent și democratic. Asemenea nenorociri, precum genocidul, reprezintă trăsătura unor regimuri dictatoriale, totalitare. În Ucraina, țară care pășește pe un drum european, genocidul nu se va mai repeta niciodată.

Dragi compatrioți,

Holodomorul a fost precedat de mii de războaie împotriva colhozurilor. La ele au luat parte sute de mii, milioane de ucraineni. De ce oare o armată imensă de oameni nu a putut birui bolșevismul? Din cauza neîncrederii și a lipsei de unitate.

Astăzi, dușmanul încearcă din nou să ne dezbină, să semene între noi neînțelegere și ură. Cred că putem învăța din lecțiile istoriei. Să nu sperăm aceștia că mai pot subjuga din nou Ucraina - noi am devenit puternici, am devenit înțelepți și vom riposta.

Nu ne vom preda niciodată!

Nu vom opri lupta!

Glorie Ucrainei!

Dragi compatrioți,

Pentru cinstirea memoriei tuturor aceluia care au murit din cauza genocidului - holodomor, declar un moment de reculegere pe plan național.

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape